ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PAOLO MENGOZZI
της 29ης Ιανουαρίου 2015[1]

Υπόθεση C-649/13

Συμβούλιο εργαζομένων της Nortel Networks SA κ.λπ.
κατά
C. Rogeau, εκκαθαριστή της Nortel Networks SA,
και
C. Rogeau, εκκαθαριστής της Nortel Networks SA,
κατά
Alan Robert Bloom,
Alan Michael Hudson,
Stephen John Harris,
Christopher John Wilkinson Hill
[αίτηση του tribunal de commerce de Versailles (Γαλλία)

για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Διαδικασίες αφερεγγυότητας — Κανονισμός (ΕΚ) 1346/2000 — Δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας — Δικαιοδοσία για τον προσδιορισμό της εμβέλειας των αποτελεσμάτων δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας — Αποκλειστική ή εναλλακτική δικαιοδοσία — Προσδιορισμός του εφαρμοστέου δικαίου — Προϊόν της εκποιήσεως των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη κατατεθειμένο σε δεσμευμένο λογαριασμό σε τρίτη χώρα»

1. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως η οποία αποτελεί αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως αφορά τα άρθρα 2, στοιχείο ζ', 3 και 27 του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000[2] (στο εξής: κανονισμός), και θέτει ένα λεπτό ζήτημα σχετικά με την κατανομή της δικαιοδοσίας μεταξύ των δικαστηρίων του κράτους ενάρξεως της κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας με βάση το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού και των δικαστηρίων του κράτους ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας με βάση την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, καθώς και σχετικά με την κατανομή των στοιχείων του ενεργητικού του αφερέγγυου οφειλέτη μεταξύ των δύο αυτών διαδικασιών.

2. Η διαφορά της κύριας δίκης εντάσσεται στο ευρωπαϊκό σκέλος της πτωχεύσεως του καναδικού ομίλου Nortel, που δραστηριοποιούνταν στον τομέα των τηλεπικοινωνιών σε παγκόσμιο επίπεδο μέχρι το 2008, η οποία οδήγησε στην έναρξη κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας στο Ηνωμένο Βασίλειο, κατά του συνόλου των ευρωπαϊκών θυγατρικών του ομίλου, και δευτερεύουσας διαδικασίας στη Γαλλία, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, κατά της γαλλικής θυγατρικής του.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (ΕΕ L 160/1).

I – **Το νομικό πλαίσιο**

3. Ο κανονισμός θεσμοθετεί ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας. Κατά το άρθρο 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού αυτού:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοείται ως:

[...]

ζ) "κράτος μέλος στο οποίο ευρίσκεται ένα περιουσιακό στοιχείο":

— αν πρόκειται για πράγμα, το κράτος μέλος στο οποίο όντως ευρίσκεται το πράγμα,

— αν πρόκειται για πράγμα ή δικαίωμα που ο κύριος ή ο δικαιούχος υποχρεούται να εγγράψει σε δημόσιο βιβλίο, το κράτος μέλος στο οποίο τηρείται το βιβλίο,

— αν πρόκειται για απαίτηση, το κράτος μέλος στο οποίο ευρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του τρίτου οφειλέτη, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1».

4. Το άρθρο 3 του κανονισμού, τιτλοφορούμενο «Διεθνής δικαιοδοσία», ορίζει, στις παραγράφους 1 και 2, τα εξής:

«1. Αρμόδια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη. Για τις εταιρίες και τα νομικά πρόσωπα τεκμαίρεται, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, ότι κέντρο των κυρίων συμφερόντων είναι ο τόπος της καταστατικής έδρας.

2. Όταν το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη ευρίσκεται σε κράτος μέλος, τα δικαστήρια άλλου κράτους μέλους είναι αρμόδια για την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας, κατ' αυτού, μόνον εάν έχει εκεί εγκατάσταση. Η διαδικασία αυτή παράγει αποτελέσματα μόνον έναντι των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη που βρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.»

5. Υπό το κεφάλαιο ΙΙΙ, τιτλοφορούμενο «Δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας», το άρθρο 27 του κανονισμού προβλέπει:

«Η έναρξη διαδικασίας του άρθρου 3, παράγραφος 1, με απόφαση δικαστηρίου κράτους μέλους αναγνωριζόμενη σε άλλο κράτος μέλος (κύρια διαδικασία) καθιστά δυνατή την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας στο δεύτερο κράτος μέλος, τα δικαστήρια του οποίου έχουν αρμοδιότητα βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, χωρίς να εξετάζεται η αφερεγγυότητα ή μη του οφειλέτη και στο κράτος αυτό. Η διαδικασία αυτή παράγει αποτελέσματα μόνον έναντι των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη που ευρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.»

II – **Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, η κύρια δίκη και το προδικαστικό ερώτημα**

6. Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, όπως αυτά προκύπτουν από την απόφαση περί παραπομπής και από τη δικογραφία, μπορούν να συνοψισθούν ως εξής.

7. Ο όμιλος Nortel, η μητρική εταιρία του οποίου, η Nortel Networks Corporation, είναι καναδική, ήταν ένας από τους πρώτους στον κόσμο προμηθευτές λύσεων προοριζόμενων για τα δίκτυα τηλεπικοινωνιών. Η Nortel Networks Limited (στο εξής: NNL), καναδική εταιρία και άμεση θυγατρική της Nortel Networks Corporation, κατείχε την πλειονότητα των θυγατρικών του ομίλου Nortel ανά τον κόσμο, μεταξύ των οποίων και η Nortel Networks SA (στο εξής: NNSA), εταιρία γαλλικού δικαίου.

8. Ο όμιλος Nortel ανέπτυσσε σημαντική ερευνητική και αναπτυξιακή δραστηριότητα (R & D), την οποία ασκούσε μέσω εξειδικευμένων θυγατρικών (στο εξής: κέντρα R & D). Η NNSA ήταν μία εκ των θυγατρικών αυτών. Η πνευματική ιδιοκτησία που προερχόταν από την R & D δραστηριότητα του ομίλου ήταν σχεδόν εξ ολοκλήρου καταχωρισμένη (κυρίως στη Βόρεια Αμερική) στο όνομα της NNL ως «legal owner». Η NNL παραχωρούσε στα κέντρα R & D δωρεάν αποκλειστικές άδειες εκμεταλλεύσεως της πνευματικής ιδιοκτησίας του ομίλου. Τα κέντρα R & D διατηρούσαν επίσης την οικονομική ιδιοκτησία («beneficial ownership») επί της εν λόγω πνευματικής ιδιοκτησίας, κατά τον λόγο της αντίστοιχης συμβολής τους στην R & D δραστηριότητα. Μία συμφωνία ένδον του ομίλου, επονομαζόμενη «Master R & D Agreement» (στο εξής: MRDA) οργάνωνε τις έννομες σχέσεις μεταξύ της NNL και των κέντρων R & D[3]. Η συμφωνία αυτή προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι, ανάλογα με τα κέρδη ή τις ζημίες που πραγματοποιούνταν σε επίπεδο ομίλου για συγκεκριμένη χρήση, έκαστο κέντρο R & D καθίστατο έναντι της NNL δανειστής ή οφειλέτης ενός ποσού επονομαζόμενου «RPS» («Revenue Profit Sharing»).

9. Επειδή το 2008 ο όμιλος Nortel αντιμετώπισε σοβαρές οικονομικές δυσχέρειες, οι διευθύνοντές του αποφάσισαν, προκειμένου να βελτιστοποιήσουν τις εκποιήσεις στοιχείων του ενεργητικού στο επίπεδο του ομίλου, να κινήσουν ταυτόχρονα διαδικασίες αφερεγγυότητας στον Καναδά, τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

10. Με απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2009, το High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Ηνωμένο Βασίλειο) κίνησε κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας αγγλικού δικαίου κατά του συνόλου των εγκατεστημένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση εταιριών του ομίλου Nortel, μεταξύ των οποίων και η NNSA, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού, και διόρισε τους A. Bloom, A. Hudson, S. Harris και C. Wilkinson Hill ως κοινούς δικαστικούς διαχειριστές (στο εξής, από κοινού: κοινοί σύνδικοι).

11. Κατόπιν κοινής αιτήσεως που κατατέθηκε από την NNSA και τους κοινούς συνδίκους, το αιτούν δικαστήριο, με απόφαση της 28ης Μαΐου 2009, κίνησε δευτερεύουσα διαδικασία δικαστικής εκκαθαρίσεως, σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού, κατά της NNSA, επέτρεψε τη συνέχιση της δραστηριότητάς της για ορισμένο χρονικό διάστημα και διόρισε τον C. Rogeau ως δικαστικό εκκαθαριστή.

12. Στις 7 Ιουλίου 2009, εκδηλώθηκε στους κόλπους της NNSA εργασιακή διένεξη, η οποία τερματίστηκε στις 21 Ιουλίου 2009 με την υπογραφή πρωτοκόλλου συμφωνίας λύσεως της διαφοράς (στο εξής: πρωτόκολλο λύσεως της διαφοράς) μεταξύ της NNSA εκπροσωπούμενης από τα όργανα της δευτερεύουσας διαδικασίας, των συνδικαλιστικών οργανώσεων, του συμβουλίου εργαζομένων (στο εξής: ΣΕ) της NNSA και των εκπροσώπων των απεργών μισθωτών εργαζομένων. Η συμφωνία αυτή προέβλεπε την καταβολή αποζημιώσεως προς υποβοήθηση της εξόδου από την εργασία, ένα μέρος της οποίας ήταν αμέσως καταβλητέο, ενώ ένα άλλο μέρος της, αποκαλούμενο «προθεσμιακή αποζημίωση υποβοηθήσεως εξόδου» (στο εξής: προθεσμιακή ΑΥΕ), έπρεπε να πληρωθεί, ύστερα από την παύση της επιχειρηματικής λειτουργίας, από τα διαθέσιμα κεφάλαια που θα προέρχονταν από οποιαδήποτε πώληση κλάδου δραστηριότητας, από περιουσιακά στοιχεία, από οποιαδήποτε κατανομή με βάση την εκποίηση στοιχείων του ενεργητικού ή γενικότερα με βάση στοιχεία του ενεργητικού ή εισπραττόμενες απαιτήσεις, μετά την πλήρη εξόφληση του συνόλου των υποχρεώσεων

3 — Η NNSA κατέστη μέρος της MRDA δι' υπογραφής της 22ας Δεκεμβρίου 2004.

εκμεταλλεύσεως που θα γεννώνταν επ' ευκαιρία της συνεχίσεως της δραστηριότητας της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας καθώς και των «administration expenses». Προβλεπόταν ότι το ύψος της εν λόγω προθεσμιακής ΑΥΕ θα εξαρτιόταν από ποσό των διαθέσιμων κεφαλαίων. Στις 18 Αυγούστου 2009, υπεγράφη από τους κοινούς συνδίκους πρόσθετη ως προς το πρωτόκολλο λύσεως της διαφοράς συμφωνία, η οποία επαναλάμβανε τους όρους του τελευταίου (στο εξής: πρόσθετη συμφωνία).

13. Την 1η Ιουλίου 2009, υπεγράφη από τα όργανα των δύο διαδικασιών πρωτόκολλο συντονισμού της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας (στο εξής: πρωτόκολλο συντονισμού). Το άρθρο 8, παράγραφος 3, του πρωτοκόλλου αυτού διευκρινίζει ότι «σύμφωνα με τον κανονισμό […] τα administration expenses πληρώνονται εξ ολοκλήρου, κατά την κανονική λήξη τους και κατά προτεραιότητα από τα στοιχεία του ενεργητικού της εταιρίας όπου κι αν βρίσκονται τα στοιχεία αυτά (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που βρίσκονται στη Γαλλία), παρά την έναρξη της δευτερεύουσας διαδικασίας». Κατόπιν της υπογραφής του πρωτοκόλλου λύσεως της διαφοράς, οι σύνδικοι της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας υπέγραψαν πρόσθετη πράξη στο πρωτόκολλο συντονισμού με ημερομηνία 18 Αυγούστου 2009 (στο εξής: πρόσθετη πράξη στο πρωτόκολλο συντονισμού), η οποία, βάσει του άρθρου της 7, υπερισχύει του εν λόγω πρωτοκόλλου.

14. Με απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2009, το αιτούν δικαστήριο επικύρωσε το πρωτόκολλο συντονισμού και το πρωτόκολλο λύσεως της διαφοράς, καθώς επίσης και την πρόσθετη συμφωνία.

15. Προκειμένου να εξασφαλίσουν τη βέλτιστη αξιοποίηση των στοιχείων του ενεργητικού του ομίλου Nortel, οι σύνδικοι των διαφόρων διαδικασιών αφερεγγυότητας που κινήθηκαν ανά τον κόσμο συμφώνησαν να πωληθούν τα εν λόγω στοιχεία κατά τρόπο συνολικό, ανά κλάδο δραστηριότητας. Στις 9 Ιουνίου 2009, συνήφθη μεταξύ της NNL και πλειόνων θυγατρικών του ομίλου συμφωνία με αυτό το περιεχόμενο, τιτλοφορούμενη «Interim Funding and Settlement Agreement» (στο εξής: συμφωνία IFSA). Στην εν λόγω συμφωνία συνομολογήθηκε μεταξύ άλλων ότι η MRDA θα εξακολουθούσε να ισχύει καθ' όλη τη διάρκεια των διαδικασιών αφερεγγυότητας, ότι οι θυγατρικές της NNL θα παραιτούνταν σε εύθετο χρόνο από τα σχετικά με τις μεταβιβαζόμενες δραστηριότητες δικαιώματά τους βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας —με τη συμφωνία πάντως ότι τα δικαιώματα εκμεταλλεύσεως εκάστης θυγατρικής θα διατηρούνταν μέχρι το πέρας των πράξεων ρευστοποιήσεως/εκποιήσεως και ότι οι ως άνω παραιτήσεις δεν θα συνεπάγονταν παραίτηση των θυγατρικών από τα δικαιώματά τους ως «beneficial owner» της πνευματικής ιδιοκτησίας του ομίλου—, ότι το σύνολο του προϊόντος των εκποιήσεων των στοιχείων του ενεργητικού του ομίλου σε παγκόσμιο επίπεδο θα κατατίθετο σε δεσμευμένους λογαριασμούς στις Ηνωμένες Πολιτείες (στο εξής: δεσμευμένοι λογαριασμοί ή Lockbox) και ότι καμία κατανομή των κατατεθειμένων στους εν λόγω λογαριασμούς ποσών δεν επιτρεπόταν χωρίς σχετική συμφωνία μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων οντοτήτων του ομίλου. Η NNSA κατέστη μέρος της συμφωνίας IFSA δυνάμει συμφωνίας προσχωρήσεως (Amendement and Accession Agreement) η οποία συνήφθη στις 11 Σεπτεμβρίου 2009[4]. Η μεταβίβαση των δραστηριοτήτων της NNSA πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των μεταβιβάσεων που οργανώθηκαν σε παγκόσμιο επίπεδο σύμφωνα με τη συμφωνία IFSA. Το προϊόν των μεταβιβάσεων στις οποίες συμμετέσχε η NNSA [περίπου 7,2 δισεκατομμύρια δολάρια Ηνωμένων Πολιτειών (USD)] βρίσκεται στο Lockbox, ενώ δεν έχει ακόμα συναφθεί συμφωνία σχετικά με την κατανομή του. Με διάταξη του εισηγητή δικαστή της δευτερεύουσας διαδικασίας, επετράπη στον C. Rogeau να προβεί σε κάθε αναγκαία για την πραγματοποίηση των μεταβιβάσεων πράξη (για παράδειγμα, την καταγγελία των αδειών εκμεταλλεύσεως που συνδέονταν με τις μεταβιβαζόμενες δραστηριότητες) καθώς και να συμμετάσχει στις διαπραγματεύσεις ενόψει της κατανομής του τιμήματος των πωλήσεων.

4 — Η υπογραφή της εν λόγω συμφωνίας επετράπη με διάταξη του εισηγητή δικαστή της 7ης Ιουλίου 2009.

16. Η ετήσια έκθεση που συντάχθηκε από τον C. Rogeau στις 23 Νοεμβρίου 2010 ανέφερε την ύπαρξη, στις 30 Σεπτεμβρίου 2010, θετικού υπολοίπου 38 980 313 ευρώ στους τραπεζικούς λογαριασμούς της NNSA, το οποίο καθιστούσε εφικτή, από τον Μάιο του 2011, μια πρώτη καταβολή της προθεσμιακής ΑΥΕ. Επειδή η καταβολή αυτή δεν πραγματοποιήθηκε, στις 5 Μαΐου 2011 το ΣΕ της NNSA απηύθυνε όχληση στον C. Rogeau. Με επιστολή του της 18ης Μαΐου 2011, ο C. Rogeau επισήμαινε στο ΣΕ της NNSA ότι αδυνατούσε να εφαρμόσει τους όρους του πρωτοκόλλου λύσεως της διαφοράς, διότι από την πρόβλεψη ταμειακών ροών, την οποία είχε καταρτίσει η εταιρία Ernst & Young στις 13 Μαΐου 2011, προέκυπτε αρνητικό ποσό σχεδόν 6 εκατομμυρίων ευρώ, εξαιτίας δύο αιτημάτων πληρωμής των κοινών συνδίκων ύψους 16,6 εκατομμυρίων ευρώ[5]. Γινόταν επίσης λόγος για μία απαίτηση του αγγλικού Ταμείου Συντάξεων, η οποία είχε χαρακτηριστεί ως «administration expense» κατά το αγγλικό δίκαιο με απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2010 του High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division.

17. Στις 7 Ιουνίου 2011, αμφισβητώντας την ως άνω πραγματική κατάσταση, το ΣΕ της NNSA και 147 πρώην μισθωτοί εργαζόμενοι της NNSA ενήγαγαν τον C. Rogeau ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου με αίτημα να διαπιστωθεί, μεταξύ άλλων, ότι η δευτερεύουσα διαδικασία της NNSA αφορά αποκλειστικό και άμεσο δικαίωμα επί του μεριδίου του συνολικού τιμήματος εκποιήσεως των στοιχείων του ενεργητικού του ομίλου Nortel και να υποχρεωθεί ο C. Rogeau στην άμεση ικανοποίηση της σχετικής με την προθεσμιακή ΑΥΕ απαιτήσεως των αιτούντων κατά το ύψος των διαθέσιμων ποσών της NNSA, καθώς και του υπολοίπου της ίδιας αυτής απαιτήσεως άμα τη λήψει, από τη δευτερεύουσα διαδικασία, του μεριδίου του συνολικού προϊόντος της εκποιήσεως το οποίο αναλογεί στην NNSA[6].

18. Την 1η Αυγούστου 2011, ο C. Rogeau προσεπικάλεσε τους κοινούς συνδίκους σε αναγκαστική παρέμβαση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, για τον λόγο ότι αυτοί, εισπράττοντας το προϊόν των εκποιήσεων των στοιχείων του ενεργητικού της NNSA το οποίο προέκυψε στη Γαλλία και δεσμεύτηκε στο Lockbox, τον εμπόδιζαν να καταβάλει την προθεσμιακή ΑΥΕ. Παραστάντες στη συνεδρίαση της 23ης Φεβρουαρίου 2012 και ακολούθως στη συνεδρίαση της 24ης Μαΐου 2012, οι κοινοί σύνδικοι ζήτησαν από το αιτούν δικαστήριο, μεταξύ άλλων, να κηρύξει εαυτό στερούμενο διεθνούς δικαιοδοσίας, υπέρ του High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, να εκδώσει σε βάρος τους οποιαδήποτε απόφαση θα συνεπαγόταν, αμέσως ή εμμέσως, τον περιορισμό της εμβέλειας της κύριας διαδικασίας και/ή των εξουσιών τους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματός τους να εισπράξουν τα ποσά που είναι επί του παρόντος δεσμευμένα στο Lockbox, καθώς επίσης και να κρίνει ότι η δευτερεύουσα διαδικασία της NNSA αφορά οποιοδήποτε δικαίωμα επί του συνόλου ή μέρους του επί του παρόντος δεσμευμένου στο Lockbox προϊόντος των συνολικών εκποιήσεων των στοιχείων του ενεργητικού του ομίλου Nortel στις οποίες συμμετέσχε η NNSA. Επικουρικώς, οι κοινοί σύνδικοι ζήτησαν από το αιτούν δικαστήριο να κηρύξει εαυτό στερούμενο δικαιοδοσίας να αποφανθεί επί των πραγμάτων και των δικαιωμάτων τα οποία δεν βρίσκονταν στη Γαλλία κατά την έννοια του

5 — Το ποσό αυτό εξειδικευόταν ως εξής, ήτοι περίπου 8 εκατομμύρια ευρώ βάσει του «Residual Profit Sharing» 2010 (στο εξής: RPS 2010) και 8,6 εκατομμύρια ευρώ προκαταβληθέντα από τους κοινούς συνδίκους βάσει της συμμετοχής της NNSA στα έξοδα μεταβιβάσεως των στοιχείων του ενεργητικού του ομίλου στην περιοχή EMEA (Europe Middle East Africa), ήτοι περίπου 25 %.

6 — Από την αγωγή προκύπτει ότι το ΣΕ της NNSA και οι πρώην μισθωτοί εργαζόμενοι της NNSA αντιτίθενται στην καταβολή 8 εκατομμυρίων ευρώ βάσει του RPS 2010, επικαλούμενοι συμβιβασμό ο οποίος περιλαμβανόταν στο πρωτόκολλο λύσεως της διαφοράς και καθόριζε το υπόλοιπο όλων των πληρωμών βάσει του Revenue Profit Sharing σε συνολικό ποσό 4,9 εκατομμυρίων USD. Αμφισβητούν επίσης τη δυνατότητα αποδόσεως στην NNSA των ζημιών οι οποίες συνδέονταν με τη συνέχιση του συστήματος MRDA και προκλήθηκαν από την καθυστέρηση της διαδικασίας μεταβιβάσεως των στοιχείων του ενεργητικού του ομίλου Nortel σε παγκόσμιο επίπεδο, και προβάλλουν ότι το RPS 2010 τελεί υπό αίρεση και δεν είναι ακόμα απαιτητό. Όσον αφορά την σχετική με την αποζημίωση των εξόδων μεταβιβάσεως απαίτηση, υποστηρίζουν ότι αυτή δεν θεμελιώνεται παρά μόνον αν και από τη στιγμή που η δευτερεύουσα διαδικασία θα εισπράξει το μερίδιο του συνολικού προϊόντος της μεταβιβάσεως που αναλογεί στην NNSA και, κατά συνέπεια, δεν παρακωλύει την πληρωμή της προθεσμιακής ΑΥΕ από τα επί του παρόντος διαθέσιμα ποσά της διαδικασίας αυτής. Τέλος, όσον αφορά την απαίτηση του αγγλικού Ταμείου Συντάξεων, εκτιμούν ότι το γεγονός ότι η απαίτηση αυτή χαρακτηρίστηκε ως «administration expense» κατά το αγγλικό δίκαιο δεν ασκεί επιρροή στη δευτερεύουσα διαδικασία, καθόσον η ικανοποίηση των απαιτήσεων της διαδικασίας αυτής πρέπει να πραγματοποιηθεί με βάση το γαλλικό δίκαιο.

άρθρου 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού, κατά τον χρόνο της αποφάσεως ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας, καθώς και να αποφανθεί επί οποιουδήποτε αιτήματος θα συνεπαγόταν, αμέσως ή εμμέσως, κρίση του αιτούντος δικαστηρίου επί οποιασδήποτε οφειλής της NNSA ικανής να χαρακτηριστεί ως «administration expense» κατά το αγγλικό δίκαιο.

19. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το εισαγωγικό της κύριας δίκης δικόγραφο τοποθετήθηκε ρητώς στο πεδίο του δικαίου των συλλογικών διαδικασιών και του κανονισμού και πρέπει συνεπώς να εφαρμοστούν οι διατάξεις του κανονισμού. Εξηγεί ότι, προκειμένου να κρίνει τα αιτήματα που του υποβλήθηκαν, πρέπει πρώτα να αποφανθεί επί της δικαιοδοσίας του να προσδιορίσει την εμβέλεια των αποτελεσμάτων της δευτερεύουσας διαδικασίας και ότι η σχετική κρίση εξαρτάται από την ερμηνεία που θα δοθεί σε διάφορα άρθρα του κανονισμού και, ειδικότερα, στο άρθρο 2, στοιχείο ζ', του τελευταίου, το οποίο περιέχει ομοιόμορφους κανόνες σχετικά με τον τόπο όπου βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη. Εκτιμά επίσης ότι θα χρειαστεί να κρίνει τη δυνατότητα επεκτάσεως των αποτελεσμάτων δευτερεύουσας διαδικασίας στα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη τα οποία βρίσκονται εκτός της Ένωσης.

20. Υπό τις συνθήκες αυτές, το tribunal de commerce de Versailles αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το δικαστήριο του κράτους ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας δικαιοδοσία, αποκλειστικώς ή εναλλακτικώς με το δικαστήριο του κράτους ενάρξεως της κύριας διαδικασίας, να αποφανθεί ως προς τον προσδιορισμό των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη επί των οποίων παράγει αποτελέσματα η δευτερεύουσα διαδικασία κατ' εφαρμογή των άρθρων 2, στοιχείο ζ', 3, παράγραφος 2, και 27 του κανονισμού […] και, σε περίπτωση αποκλειστικής ή εναλλακτικής δικαιοδοσίας, είναι εφαρμοστέο το δίκαιο της κύριας ή της δευτερεύουσας διαδικασίας;»

III – **Ανάλυση**

21. Το προδικαστικό ερώτημα περιλαμβάνει δύο σκέλη, εκ των οποίων το πρώτο αφορά την κατανομή της δικαιοδοσίας μεταξύ των δικαστών της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας και το δεύτερο αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο στον τόπο όπου βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη. Στη συνέχεια εξετάζονται χωριστά τα δύο αυτά σκέλη.

A – *Επί του πρώτου σκέλους του προδικαστικού ερωτήματος: η δικαιοδοσία των δικαστηρίων*

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις: η ratione materiae εφαρμογή του κανονισμού

22. Μολονότι ούτε το αιτούν δικαστήριο ούτε οι ενδιαφερόμενοι οι οποίοι κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις, εξέφρασαν αμφιβολίες σχετικά με το ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, η δικαιοδοσία πρέπει να προσδιοριστεί με βάση τις διατάξεις του κανονισμού και όχι με βάση τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001[7], το ζήτημα ποιος από τους δύο κανονισμούς έχει εφαρμογή εν προκειμένω αποτέλεσε ωστόσο αντικείμενο διαλόγου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, κατόπιν σχετικού αιτήματος του Δικαστηρίου. Πρέπει, κατά συνέπεια, να το εξετάσω συνοπτικώς πριν από την ανάλυση του προδικαστικού ερωτήματος.

7 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 12, σ. 1). Το ζήτημα θίγεται μόνο στις παρατηρήσεις των κοινών συνδίκων, οι οποίοι όμως καταλήγουν στη μη εφαρμογή του κανονισμού 44/2001.

23. Κατά πάγια νομολογία, ο κανονισμός και ο κανονισμός 44/2001 πρέπει να ερμηνεύονται κατά τρόπον ώστε να αποτρέπεται το ενδεχόμενο οποιασδήποτε επικαλύψεως μεταξύ του πεδίου εφαρμογής των κανόνων τους και οποιουδήποτε κενού δικαίου. Επομένως, οι αγωγές οι οποίες εξαιρούνται, βάσει του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001, από το πεδίο εφαρμογής του τελευταίου καθόσον αφορούν τις «πτωχεύσεις, [τους] πτωχευτικο[ύς] συμβιβασμο[ύς] και άλλες ανάλογες διαδικασίες», εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Αντιστοίχως, οι αγωγές που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού εμπίπτουν σε εκείνο του κανονισμού 44/2001[8]. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι μόνον οι αγωγές που απορρέουν άμεσα από διαδικασία αφερεγγυότητας και συνδέονται στενά με αυτήν δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001. Κατά συνέπεια, μόνον αυτές οι αγωγές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1346/2000[9]. Στην απόφαση Nickel & Goeldner Spedition (EU:C:2014:2145, σκέψη 27), το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το αποφασιστικό κριτήριο για να καθοριστεί ο τομέας στον οποίο εμπίπτει μια αγωγή δεν είναι το δικονομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η αγωγή αυτή, αλλά η νομική βάση της. Κατά την προσέγγιση αυτή, πρέπει να εξετάζεται αν το επίδικο δικαίωμα ή η επίδικη υποχρέωση στηρίζεται στους κοινούς κανόνες του αστικού και εμπορικού δικαίου ή σε κανόνες με τους οποίους εισάγονται παρεκκλίσεις που ισχύουν ειδικώς στις διαδικασίες αφερεγγυότητας.

24. Εν προκειμένω, το ΣΕ της NNSA και οι πρώην μισθωτοί εργαζόμενοι της NNSA αξιώνουν την πληρωμή μίας απαιτήσεως η οποία, μολονότι θεμελιώνεται στο πρωτόκολλο λύσεως της διαφοράς, εξαρτάται, όσον αφορά τη γέννηση, το απαιτητό και το ύψος της, από τα διαθέσιμα κεφάλαια της δευτερεύουσας διαδικασίας μετά τη ρευστοποίηση των στοιχείων του ενεργητικού της NNSA.

25. Συνεπώς, η αγωγή της κύριας δίκης επιδιώκει, αφενός, όσον αφορά τα ήδη αποκτηθέντα κατά τη δευτερεύουσα διαδικασία κεφάλαια, να προβάλει, έναντι των διεκδικήσεων που εγείρονται από τα όργανα της κύριας διαδικασίας, τον προνομιακό χαρακτήρα της σχετικής με την προθεσμιακή ΑΥΕ απαιτήσεως ως απαιτήσεως μισθού, και, αφετέρου, όσον αφορά τα μη εισέτι αποκτηθέντα κατά τη δευτερεύουσα διαδικασία κεφάλαια, να διεκδικήσει το δικαίωμα της διαδικασίας αυτής επί του μεριδίου που αναλογεί στην NNSA από το δεσμευμένο στο Lockbox προϊόν των μεταβιβάσεων των δραστηριοτήτων/στοιχείων του ενεργητικού του ομίλου Nortel.

26. Το πρώτο σκέλος της αγωγής θεμελιώνεται στις διατάξεις του γαλλικού δικαίου που ρυθμίζουν τα δικαιώματα των πιστωτών κατά τη διαδικασία δικαστικής εκκαθαρίσεως και, ειδικότερα, στο άρθρο L 641-13 του Εμπορικού Κώδικα, το οποίο καθορίζει τη σειρά ικανοποιήσεως των απαιτήσεων. Το γεγονός ότι το αιτούν δικαστήριο, για τον προσδιορισμό της φύσεως των απαιτήσεων που προβάλλονται από την κύρια διαδικασία, ενδέχεται, κατά περίπτωση, να λάβει υπόψη του μία ή περισσότερες συμφωνίες, όπως το RPS 2010, τη συμφωνία IFSA ή το πρωτόκολλο συντονισμού, δεν ανατρέπει τη νομική βάση της αγωγής του ΣΕ της NNSA και των πρώην μισθωτών εργαζομένων της NNSA, κατά το πρώτο σκέλος της, η οποία βρίσκεται *στις διατάξεις του γαλλικού δικαίου σχετικά με τις διαδικασίες δικαστικής εκκαθαρίσεως*. Παρατηρώ εξάλλου ότι, στο πρωτόκολλο συντονισμού, η έννοια των «administration expenses» ορίζεται με παραπομπή στο άρθρο 99 του παραρτήματος B1 του Insolvency Act 1986, το οποίο έχει εφαρμογή στην κύρια διαδικασία, και ο προνομιακός χαρακτήρας των απαιτήσεων που απορρέουν από τέτοιου είδους δαπάνες επιβεβαιώνεται με παραπομπή στο αγγλικό δίκαιο καθώς και στον κανονισμό και στις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την επικοινωνία και την ευρωπαϊκή συνεργασία σε θέματα διασυνοριακής αφερεγγυότητας, οι οποίες δημοσιεύτηκαν από το INSOL Europe τον μήνα Ιούλιο του 2007 και οι οποίες, κατά το

8 — Βλ. αποφάσεις F-Tex (C-213/10, EU:C:2012:215, σκέψεις 21, 29 και 48) καθώς και Nickel & Goeldner Spedition (C-157/13, EU:C:2014:2145, σκέψη 22).

9 — Βλ. αποφάσεις F-Tex (EU:C:2012:215, σκέψεις 23 και 29) και Nickel & Goeldner Spedition (EU:C:2014:2145, σκέψη 23).

σημείο 2 του εν λόγω πρωτοκόλλου, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτού [10]. Επομένως, ακόμα κι αν υποτεθεί ότι το αιτούν δικαστήριο υποχρεούται να κρίνει το υποβληθέν στο πλαίσιο του πρώτου αυτού σκέλους της αγωγής της κύριας δίκης ζήτημα με βάση το ως άνω πρωτόκολλο, θα εφαρμόσει ούτως ή άλλως *νομικούς κανόνες που ισχύουν ειδικώς για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας*.

27. Το δεύτερο σκέλος της αγωγής της κύριας δίκης θεμελιώνεται, κατά πρώτον, στις διατάξεις του κανονισμού. Συγκεκριμένα, όπως τονίζει το αιτούν δικαστήριο, προκειμένου να διαπιστώσει αν το ΣΕ της NNSA και οι πρώην μισθωτοί εργαζόμενοι της NNSA διεκδικούν βασίμως το δικαίωμα της δευτερεύουσας διαδικασίας επί του μεριδίου που αναλογεί στην NNSA από το δεσμευμένο στο Lockbox προϊόν των εκποιήσεων των στοιχείων του ενεργητικού του ομίλου Nortel, εναπόκειται σε αυτό να προσδιορίσει την εμβέλεια των αποτελεσμάτων της διαδικασίας αυτής, τα οποία, σύμφωνα με τα άρθρα 3, παράγραφος 2, και 27 του κανονισμού, περιορίζονται στα περιουσιακά στοιχεία της NNSA που βρίσκονται στη γαλλική επικράτεια. Στο δεύτερο αυτό σκέλος της αγωγής αναφέρεται η ένσταση αναρμοδιότητας την οποία προβάλλουν οι κοινοί σύνδικοι και η οποία θεμελιώνεται στις διατάξεις του κανονισμού και στον ρόλο που αποδίδεται, στο σύστημα του κανονισμού αυτού, στην κύρια και στη δευτερεύουσα διαδικασία αντιστοίχως. Το γεγονός ότι, εν προκειμένω, ο συντονισμός μεταξύ των δύο αυτών διαδικασιών περιελήφθη σε σύμβαση υπογραφείσα από τα όργανα των δύο διαδικασιών ουδόλως μεταβάλλει τη φύση και τη νομική βάση της αγωγής της κύριας δίκης, κατά το δεύτερο σκέλος της. Οι αξιώσεις οι οποίες εγείρονται από τον εκκαθαριστή της δευτερεύουσας διαδικασίας καθώς και από το ΣΕ της NNSA και από τους πρώην μισθωτούς εργαζομένους της NNSA —που άλλωστε δεν είναι μέρη του πρωτοκόλλου συντονισμού— επί του μεριδίου των δεσμευμένων στο Lockbox κεφαλαίων το οποίο αναλογεί στην NNSA *ουδόλως θεμελιούνται συμβατικώς*, όπως άλλωστε ούτε και τα επιχειρήματα που προβάλλονται από τα όργανα της κύριας διαδικασίας προς στήριξη της ενστάσεώς τους αναρμοδιότητας.

28. Επιβάλλεται εξάλλου να τονιστεί ότι το πρωτόκολλο συντονισμού έχει ως αντικείμενο τη ρύθμιση της συμπεριφοράς των «μερών που έχουν έννομο συμφέρον για τον συντονισμό της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας» (σημείο 1). Σκοπεί, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσει την εύρυθμη, αποδοτική, αποτελεσματική και επιμελή διαχείριση των διαδικασιών, τη μεγιστοποίηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της NNSA με βάση μια παγκόσμια προσέγγιση, την ανταλλαγή πληροφοριών και την ελαχιστοποίηση των διενέξεων και του κόστους (σημείο 4, στοιχεία i έως iv), καθώς και να καθορίσει τους όρους υπό τους οποίους η NNSA θα συνεχίσει τις δραστηριότητές της κατά τη διάρκεια της δευτερεύουσας διαδικασίας (σημείο 4, στοιχείο v). Μολονότι το εν λόγω πρωτόκολλο καθορίζει, στο σημείο 5.3, τις αρχές με βάση τις οποίες οι κοινοί σύνδικοι θα διαπραγματευτούν, σε συνεργασία με τον εκκαθαριστή της δευτερεύουσας διαδικασίας, την κατανομή του τιμήματος των μεταβιβάσεων των στοιχείων του ενεργητικού του ομίλου Nortel μεταξύ των διάφορων ενδιαφερόμενων οντοτήτων, στις οποίες συγκαταλέγεται η NNSA [11], εντούτοις, *καμία από τις διατάξεις του δεν ορίζει τα κριτήρια κατανομής του μεριδίου που αναλογεί στην NNSA μεταξύ της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας* [12]. Επιπλέον, το ζήτημα της κατανομής του προϊόντος των εκποιήσεων των στοιχείων του ενεργητικού της NNSA μεταξύ των δύο διαδικασιών αφερεγγυότητας διακρίνεται από το μεταγενέστερο ερώτημα ποια έξοδα της κύριας διαδικασίας πρέπει να θεωρηθούν ως «administration expenses» και σε ποιο βαθμό αυτά απολαύουν ενός προνομίου αντιτάξιμου έναντι των πιστωτών της δευτερεύουσας διαδικασίας, μεταξύ των οποίων και οι μισθωτοί εργαζόμενοι της NNSA, με βάση το εφαρμοστέο δίκαιο και/ή τις συμβατικές προβλέψεις του πρωτοκόλλου συντονισμού.

10 — Βλ. σημείο 8 του πρωτοκόλλου συντονισμού.

11 — Κατά τη διάταξη αυτή του πρωτοκόλλου, τα μέρη συμφωνούν να διεκδικήσουν το δικαίωμα, υπέρ της NNSA, σε ποσοστό 9 % επί του προϊόντος της μεταβιβάσεως του συνόλου των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας του ομίλου.

12 — Συναφώς, υπό τη στήλη «Είσπραξη των στοιχείων του ενεργητικού/Κατανομή του προϊόντος της πωλήσεως», το σημείο 6.1 του εν λόγω πρωτοκόλλου περιορίζεται στη διευκρίνιση ότι «πλην της περιπτώσεως αντίθετης έγγραφης συμφωνίας, τα στοιχεία του ενεργητικού της [NNSA] πρέπει να ρευστοποιηθούν και να εισπραχθούν από τους κοινούς συνδίκους, τον Γάλλο διαχειριστή και τον Γάλλο εκκαθαριστή, σύμφωνα με τον κανονισμό […]». Ωστόσο, ακόμα κι αν υποτεθεί ότι είναι δυνατή η παρέκκλιση από τις διατάξεις του κανονισμού σχετικά με τα αντίστοιχα αποτελέσματα της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας, από τη δικογραφία δεν προκύπτει ότι συνήφθη τέτοιου είδους συμφωνία.

29. Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η διαφορά μεταξύ των οργάνων της κύριας διαδικασίας και του εκκαθαριστή της δευτερεύουσας διαδικασίας καθώς και του ΣΕ της NNSA και των μισθωτών εργαζομένων της NNSA, η οποία εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, εμπίπτει στον καλυπτόμενο από τον κανονισμό τομέα κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου η οποία μνημονεύεται στο σημείο 23 ανωτέρω. Το συμπέρασμα αυτό δεν ανατρέπεται από το γεγονός ότι οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων μερών της διαφοράς της κύριας δίκης ρυθμίζονται, ως προς ορισμένες πτυχές τους, από συμφωνίες συναφθείσες μεταξύ τους (το πρωτόκολλο λύσεως της διαφοράς και το πρωτόκολλο συντονισμού) και ότι η έκταση των δικαιωμάτων που διεκδικούνται αντιστοίχως από τα μέρη αυτά μπορεί να ποικίλλει εξαιτίας συμφωνιών που δεσμεύουν ορισμένα εκ των μερών έναντι τρίτων (το RPS 2010 και η συμφωνία IFSA), εφόσον το γεγονός αυτό δεν είναι ικανό να θέσει υπό αμφισβήτηση τη νομική βάση των αμοιβαίων διεκδικήσεων των μερών και, επιπλέον, το σύνολο των συμφωνιών αυτών εγγράφεται στο πλαίσιο της αφερεγγυότητας της NNSA [13] και των συνδεόμενων με την εκκαθάρισή της πράξεων.

2. Ανάλυση του πρώτου σκέλους του προδικαστικού ερωτήματος

α) Οι προβλεπόμενοι από τον κανονισμό και οι εισαχθέντες από τη νομολογία κανόνες δικαιοδοσίας

30. Πρέπει να υπογραμμιστεί ευθύς εξαρχής ότι ο κανονισμός προσδιορίζει ρητώς μόνο τη δικαιοδοσία *ενάρξεως* της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Επομένως, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, η δικαιοδοσία αυτή ανήκει στα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη. Κατά την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, τα δικαστήρια κράτους μέλους πλην αυτού στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη, αλλά στο οποίο ο τελευταίος έχει εγκατάσταση, έχουν δικαιοδοσία για την έναρξη *τοπικής διαδικασίας* αφερεγγυότητας, δηλαδή διαδικασίας που περιορίζεται στα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη τα οποία βρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

31. Ένας πρόσθετος κανόνας δικαιοδοσίας εισήχθη στο σύστημα του κανονισμού δυνάμει της αποφάσεως Seagon (C-339/07, EU:C:2009:83), στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απονέμει, επίσης, διεθνή δικαιοδοσία στο κράτος μέλος εντός του οποίου κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας προς εκδίκαση των αγωγών που απορρέουν άμεσα και συνδέονται στενά με τη διαδικασία αυτή [14].

32. Όπως και πλείονες παρεμβαίνοντες που υπέβαλαν παρατηρήσεις στην προκείμενη διαδικασία, μεταξύ των οποίων και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκτιμώ ότι αντίστοιχη ερμηνεία πρέπει να γίνει δεκτή και όσον αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού και, κατά συνέπεια, ο κανόνας δικαιοδοσίας που επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση Seagon (EU:C:2009:83), και ο οποίος θεμελιώνεται στη vis attractiva concursus, δύναται επίσης να οδηγήσει και στην κατάφαση της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του κράτους μέλους ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας. Φρονώ ότι το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται από τα ίδια στοιχεία στα οποία στηρίχτηκε το Δικαστήριο προκειμένου να συναγάγει τον προαναφερθέντα κανόνα από το σύστημα και τους σκοπούς του κανονισμού. Ειδικότερα, αφενός, η αιτιολογική σκέψη 6 του κανονισμού, κατά την οποία ο κανονισμός αυτός «θα πρέπει να περιορίζεται σε διατάξεις που διέπουν την αρμοδιότητα για την έναρξη διαδικασιών αφερεγγυότητας *και τις δικαστικές αποφάσεις που απορρέουν άμεσα από τις*

13 — Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι ο κανονισμός κάνει λόγο για την επιταγή διασφαλίσεως συντονισμού μεταξύ της κύριας και της ή των δευτερευουσών διαδικασιών και ότι, εν προκειμένω, η σύναψη συμφωνίας προς τον σκοπό αυτόν ζητήθηκε από το αιτούν δικαστήριο.

14 — Σκέψεις 21, 28 και διατακτικό. Η υπό κρίση στην απόφαση Seagon (EU:C:2009:83) αγωγή ήταν αγωγή πτωχευτικής ανακλήσεως. Βλ. επίσης την απόφαση F-Tex (EU:C:2012:215, σκέψεις 27 και 28), στην οποία ωστόσο το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά της αγωγής της κύριας δίκης, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αγωγή αυτή ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1346/2000. Η αρχή που καθιερώθηκε στην απόφαση Seagon (EU:C:2009:83) επανεπιβεβαιώθηκε προσφάτως από το Δικαστήριο σχετικά με αγωγή ευθύνης η οποία στρεφόταν κατά του διαχειριστή της οφειλέτιδος εταιρίας και είχε ως αίτημα την αποζημίωση πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν μετά την επέλευση της αφερεγγυότητας της εν λόγω εταιρίας ή μετά τη διαπίστωση της υπερχρέωσής της (βλ. απόφαση H, C-295/13, EU:C:2014:2410).

διαδικασίες αφερεγγυότητας και έχουν στενή σχέση με αυτές»[15], αναφέρεται αδιακρίτως σε κάθε διαδικασία που κινείται με βάση τον κανονισμό, χωρίς διαφοροποίηση μεταξύ κύριας, τοπικής ή δευτερεύουσας διαδικασίας. Αφετέρου, και η επιδίωξη του σκοπού βελτιώσεως της αποτελεσματικότητας και επιταχύνσεως των διασυνοριακών διαδικασιών αφερεγγυότητας, στον οποίο αναφέρονται οι αιτιολογικές σκέψεις 2 και 8 του κανονισμού, καθώς και του σκοπού μη παροτρύνσεως των μερών για μεταφορά των περιουσιακών τους στοιχείων ή των νομικών διαφορών τους από ένα κράτος μέλος σε άλλο επιδιώκοντας να βελτιώσουν τη νομική τους θέση («forum shopping»), ο οποίος μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 4, επίσης θα αποδυναμωνόταν αν τα δικαστήρια του κράτους μέλους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας δεν είχαν δικαιοδοσία προς εκδίκαση των αγωγών που απορρέουν άμεσα και συνδέονται στενά με τη διαδικασία αυτή, όπως οι αγωγές διεκδικήσεως ποσών ή στοιχείων του ενεργητικού της δευτερεύουσας διαδικασίας. Επιπλέον, ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού αντίστοιχη με εκείνη που υιοθέτησε το Δικαστήριο για την παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου στην απόφαση Seagon (EU:C:2009:83) επιβεβαιώνεται, όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο στις σκέψεις 25 και 26 της αποφάσεως αυτής, από το πρώτο εδάφιο του άρθρου 25, παράγραφος 1, του κανονισμού. Η διάταξη αυτή καθιερώνει υποχρέωση αναγνωρίσεως των *αποφάσεων για τη διεξαγωγή* και την περάτωση διαδικασίας αφερεγγυότητας που εκδίδονται από δικαστήριο του οποίου η απόφαση περί ενάρξεως της διαδικασίας αναγνωρίζεται σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού. Ωστόσο, το άρθρο αυτό αναφέρεται στις αποφάσεις που εκδίδονται «από τα κατ' άρθρο 3 αρμόδια δικαστήρια κράτους μέλους», δηλαδή τόσο από δικαστήριο που έχει δικαιοδοσία με βάση την παράγραφο 1 του άρθρου αυτού όσο και από δικαστήριο που έχει δικαιοδοσία με βάση την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου.

33. Είναι αναμφιβόλως αληθές, όπως επισημαίνουν οι κοινοί σύνδικοι στις γραπτές παρατηρήσεις τους, ότι η απόφαση Seagon (EU:C:2009:83) κατοχυρώνει «μια αρχή συγκεντρώσεως της δικαιοδοσίας στα δικαστήρια του κράτους μέλους όπου κινήθηκε η *κύρια διαδικασία*»[16]. Ωστόσο, στο πλαίσιο της συλλογιστικής του Δικαστηρίου, η αρχή αυτή έχει εφαρμογή μόνον ως προς τις αγωγές που «απορρέουν άμεσα και συνδέονται στενά με τη *διαδικασία αυτή*»[17]. Αντιθέτως, από κανένα στοιχείο της ανωτέρω αποφάσεως δεν συνάγεται ότι η ως άνω αρχή εκτείνεται μέχρι του σημείου να καταλαμβάνει και τις αγωγές που απορρέουν άμεσα και συνδέονται στενά με *μία δευτερεύουσα διαδικασία*. Όπως εξέθεσα στο προηγούμενο σημείο, το αιτιολογικό της εν λόγω αποφάσεως δύναται να οδηγήσει σε ερμηνεία της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του κανονισμού όμοια με εκείνη που υιοθέτησε το Δικαστήριο για την παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου. Εξάλλου, το αιτιολογικό αυτό εμφανίζεται «ουδέτερο» υπό το πρίσμα της κατανομής της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων μεταξύ της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας. Προκειμένου να θεμελιώσει την ερμηνεία του, πουθενά στην απόφαση αυτή το Δικαστήριο δεν στηρίζεται στη γενική φύση της κύριας διαδικασίας ούτε στον δεσπόζοντα χαρακτήρα της διαδικασίας αυτής σε σχέση με τη δευτερεύουσα διαδικασία[18].

34. Τέλος, και ως εκ περισσού, υπογραμμίζω ότι τόσο η έκθεση «External Evaluation of Regulation No. 1346/2000/EC on Insolvency Proceedings» (στο εξής: έκθεση Heidelberg-Luxembourg-Vienna)[19] όσο και η πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποιήσεως του κανονισμού 1346/2000, την οποία υπέβαλε η Επιτροπή στις 12 Δεκεμβρίου 2012[20]

15 — Η υπογράμμιση δική μου.

16 — Σημείο 104 των παρατηρήσεων των κοινών συνδίκων. Η υπογράμμιση δική μου.

17 — Σκέψεις 21, 28 και διατακτικό της αποφάσεως Seagon (EU:C:2009:83), η υπογράμμιση δική μου.

18 — Το γεγονός, το οποίο υπογραμμίζουν οι κοινοί σύνδικοι στις γραπτές παρατηρήσεις τους, ότι το Δικαστήριο απέρριψε την πρόταση που περιεχόταν στα σημεία 64 έως 69 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer στην υπόθεση Seagon (C-339/07, EU:C:2008:575), να αναγνωριστεί η «σχετικώς αποκλειστική» φύση της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του κράτους μέλους ενάρξεως της κύριας διαδικασίας για τις αγωγές πτωχευτικής ανακλήσεως στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, καταλείποντας έτσι στον σύνδικο την ευχέρεια να επιλέξει το κατά την εκτίμησή του καταλληλότερο δικαστήριο ενόψει της προστασίας της πτωχευτικής περιουσίας, δεν επιτρέπει, σε αντίθεση προς όσα υπονοούν προφανώς οι κοινοί σύνδικοι, να συναχθεί κανένα συμπέρασμα σχετικά με την αναγνώριση της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του κράτους μέλους της δευτερεύουσας διαδικασίας προς εκδίκαση τέτοιου είδους αγωγών όταν αυτές απορρέουν και συνδέονται με τη διαδικασία αυτή.

19 — Δημοσιευμένη σε Hess, B., Oberhammenr, P., και Pfeiffer, T., *European Insolvency Law, The Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report on the Application of the Regulation No. 1346/2000/EC on Insolvency Proceedings*, Beck-Hart-Nomos, C. H., Μόναχο/Οξφόρδη, 2014.

20 — COM(2012) 744 τελικό.

(στο εξής: πρόταση τροποποιήσεως του κανονισμού), συστήνουν την κωδικοποίηση της αρχής vis attractiva concursus για τις παρεπόμενες αγωγές καθώς και την εφαρμογή της υπέρ των δικαστηρίων της διαδικασίας με την οποία συνδέονται οι αγωγές αυτές, είτε πρόκειται για κύρια είτε για τοπική είτε για δευτερεύουσα διαδικασία [21].

35. Ο κανόνας δικαιοδοσίας ο οποίος υιοθετήθηκε στην απόφαση Seagon (EU:C:2009:83) σε πλαίσιο αμιγώς εσωτερικό της Ένωσης επεκτάθηκε, στην απόφαση Schmid (C-328/12, EU:C:2014:6), στις διαφορές που παρουσιάζουν *συνδετικό στοιχείο με τρίτο κράτος*. Το Δικαστήριο, αφού τόνισε τους σκοπούς της προβλεψιμότητας όσον αφορά τη δικαιοδοσία σε πτωχευτικές υποθέσεις, τους οποίους επιδιώκει το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού, και απέρριψε τα επιχειρήματα που προέβαλε η Γερμανική Κυβέρνηση —τα οποία αντλούνταν μεταξύ άλλων από την παρέκκλιση του καταρχήν προσδιορισμού της δικαιοδοσίας με βάση την κατοικία του εναγομένου καθώς και από τον κίνδυνο μη αναγνωρίσεως της αποφάσεως—, κατέληξε, στην απόφαση αυτή, στο συμπέρασμα ότι η προαναφερθείσα διάταξη «θεμελιώνει επίσης δικαιοδοσία των δικαστηρίων να επιληφθούν αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως, στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, στρεφόμενης κατά εναγομένου *που έχει την κατοικία του σε τρίτο κράτος*» [22]. Σε αντίθεση προς όσα υποστηρίζει η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου στις γραπτές παρατηρήσεις της, είμαι της γνώμης ότι η ίδια ερμηνεία, η οποία περιορίζεται στη διεύρυνση της κατά τόπον εμβέλειας της αρχής vis attractiva concursus όπως αυτή αναγνωρίστηκε στην απόφαση Seagon (EU:C:2009:83), δύναται να υιοθετηθεί και στο πλαίσιο του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού. Πράγματι, η διάταξη αυτή επιδιώκει τους ίδιους σκοπούς της προβλεψιμότητας όσον αφορά τη δικαιοδοσία και της ασφάλειας δικαίου, τους οποίους μνημονεύει το Δικαστήριο σε σχέση με την παράγραφο 1 του προαναφερθέντος άρθρου 3. Οι εν λόγω σκοποί, καθώς και αυτοί της απλοποιήσεως και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών καθώς και του περιορισμού των κινήτρων για «forum shopping», τους οποίους υπογράμμισε το Δικαστήριο ήδη στην απόφαση Seagon (EU:C:2009:83), συνηγορούν υπέρ της αναγνωρίσεως της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του κράτους ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας προς εκδίκαση αγωγής πτωχευτικής ανακλήσεως ή άλλης αγωγής στο πλαίσιο διαδικασίας αφερεγγυότητας, η οποία απορρέει άμεσα και συνδέεται στενά με τη διαδικασία αυτή (για παράδειγμα, διότι επιδιώκει την επανένταξη στην περιουσία του οφειλέτη ενός περιουσιακού στοιχείου το οποίο, πριν από την εκποίησή του, βρισκόταν στο συγκεκριμένο κράτος μέλος), *ανεξαρτήτως* του ζητήματος αν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος.

36. Γενικότερα, η απόφαση Schmid (EU:C:2014:6), σε άμεση συνέχεια της αποφάσεως Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120), η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο της Συμβάσεως των Βρυξελλών [23], ερμήνευσε ευρέως το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, επεκτείνοντάς το πέρα από τις «ευρωπαϊκές» μόνον διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας και συμπεριλαμβάνοντας σε αυτό τόσο τις διαδικασίες που χαρακτηρίζονται από στοιχεία αλλοδαπότητας και λαμβάνουν χώρα ταυτόχρονα στο εσωτερικό και εκτός της επικράτειας της Ένωσης όσο και στις αμιγώς «διεθνείς», τα στοιχεία αλλοδαπότητας των οποίων βρίσκονται εξ ολοκλήρου εκτός της Ένωσης. Η λύση που υιοθετήθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση αυτή συνεπάγεται ότι, εφόσον το κέντρο των κυρίων

21 — Βλ. σημείο 2.5.2. και σελ. 220 της εκθέσεως Heidelberg-Luxembourg-Vienna και την πρόταση της Επιτροπής να προστεθεί, στον κανονισμό 1346/2000, νέο άρθρο 3α, τιτλοφορούμενο «Δικαιοδοσία επί συναφών αγωγών», η παράγραφος 1 του οποίου ορίζει ότι «[τ]α δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο κινήθηκε η διαδικασία αφερεγγυότητας σύμφωνα με το άρθρο 3 είναι αρμόδια για κάθε αγωγή που απορρέει άμεσα από τις διαδικασίες αφερεγγυότητας και έχει στενή σχέση με αυτές».

22 — Σκέψη 33, η υπογράμμιση δική μου. Βλ. επίσης απόφαση H (EU:C:2014:2410).

23 — Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 (ΕΕ 1998, C 27, σ. 1, παγιωμένη μορφή).

συμφερόντων του οφειλέτη βρίσκεται σε ένα κράτος μέλος, οι διατάξεις του κανονισμού έχουν εφαρμογή, στο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών, στο σύνολο της διαδικασίας αφερεγγυότητας, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών της διαδικασίας αυτής οι οποίες έχουν σχέση με τρίτο κράτος[24], ενώ παραμερίζονται οι διατάξεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου των κρατών μελών.

37. Η διαπίστωση αυτή επιτρέπει την άρση των αμφιβολιών που εξέφρασε το αιτούν δικαστήριο σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, στην οποία το προϊόν της πωλήσεως των στοιχείων του ενεργητικού του οφειλέτη είναι κατατεθειμένο σε δεσμευμένο λογαριασμό στις Ηνωμένες Πολιτείες και άρα εκτός της επικράτειας της Ένωσης. Επιτρέπει επίσης την απόρριψη του επιχειρήματος του ΣΕ της NNSA ότι αν γινόταν δεκτό ότι τα στοιχεία του ενεργητικού της NNSA πρέπει να θεωρηθούν, με βάση τις διατάξεις του κανονισμού, ως ευρισκόμενα εκτός της Ένωσης[25], θα έπρεπε να εφαρμοστούν οι γαλλικοί κανόνες του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, κατά τους οποίους η διαδικασία που κινήθηκε στη Γαλλία κατά της NNSA έχει γενική εμβέλεια και συνεπώς εκτείνεται στα ως άνω στοιχεία του ενεργητικού. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή τέτοιου είδους κανόνων, η οποία θα κατέληγε άλλωστε στη διεύρυνση των αποτελεσμάτων μιας δευτερεύουσας διαδικασίας, τοπικής ως εκ της φύσεώς της, πέρα από τα επιβαλλόμενα από τον κανονισμό όρια, εξακολουθεί να αποκλείεται με βάση την απόφαση Schmid (EU:C:2014:6).

β) Η διάρθρωση μεταξύ της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας στο σύστημα του κανονισμού

38. Στο σημείο αυτό πρέπει να εξεταστούν οι ρόλοι της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας καθώς και η αμοιβαία τους διάρθρωση στο σύστημα του κανονισμού.

39. Όπως προκύπτει από το προοίμιό του και, ιδίως, από την αιτιολογική σκέψη του 11, ο κανονισμός βασίζεται στις αρχές του γενικού και ενιαίου χαρακτήρα της διαδικασίας αφερεγγυότητας, η εφαρμογή των οποίων μετριάστηκε ωστόσο εσκεμμένως από τον κοινοτικό νομοθέτη, ο οποίος επέτρεψε την έναρξη εθνικών διαδικασιών τοπικής εμβέλειας παράλληλα με την κύρια διαδικασία, που είναι οικουμενικής εμβέλειας. Οι λόγοι της επιλογής αυτής πρέπει να αναζητηθούν, πέραν των υφισταμένων σημαντικών διαφορών όσον αφορά το ουσιαστικό δίκαιο των κρατών μελών, εξαιτίας των οποίων αντενδείκνυτο η καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αφερεγγυότητας και η άνευ εξαιρέσεων εφαρμογή του δικαίου του κράτους ενάρξεως της διαδικασίας αυτής (βλ. αιτιολογική σκέψη 8 του κανονισμού), στην επιταγή προστασίας των συμφερόντων των τοπικών πιστωτών και διευκολύνσεως της αντιμετωπίσεως περίπλοκων περιουσιών (βλ. αιτιολογική σκέψη 19 του κανονισμού). Έτσι προέκυψε η πρόβλεψη, στον κανονισμό, δύο διαφορετικών κριτηρίων αρμοδιότητας, ήτοι του κριτηρίου του κέντρου των κυρίων συμφερόντων, το οποίο προσδιορίζει τα δικαστήρια που έχουν δικαιοδοσία για την έναρξη της κύριας διαδικασίας, και του κριτηρίου της εγκαταστάσεως, το οποίο επιτρέπει την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας.

40. Η επιλογή του κοινοτικού νομοθέτη να επιτρέψει την έναρξη τοπικών διαδικασιών καθιστά χωρίς αμφιβολία το σύστημα πιο ευέλικτο, υπό την έννοια ότι η έναρξη μίας ή πλειόνων τέτοιων διαδικασιών μπορεί, για παράδειγμα, να αποδειχτεί ιδιαιτέρως χρήσιμη σε περιπτώσεις όπως αυτή της κύριας δίκης, στην οποία κινήθηκε διαδικασία στο κράτος μέλος του κέντρου των κυρίων συμφερόντων έναντι των διαφόρων θυγατρικών ενός ομίλου εταιριών, ενώ το σημαντικότερο μέρος των στοιχείων του ενεργητικού, των μισθωτών εργαζομένων ή των πιστωτών μίας ή πλειόνων εκ των θυγατρικών αυτών βρίσκεται σε διαφορετικό κράτος μέλος.

24 — Η σχέση αυτή μπορεί να αφορά την κατοικία του εναγομένου σε παρεπόμενη αγωγή στο πλαίσιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας, όπως στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Schmid (EU:C:2014:6), ή άλλα στοιχεία, όπως η κατοικία των πιστωτών ή ακόμα ο τόπος όπου βρίσκονται τα στοιχεία του ενεργητικού του οφειλέτη. Τα αποτελέσματα των διαδικασιών που κινούνται με βάση τον κανονισμό στις σχέσεις με τα τρίτα κράτη εξαρτώνται από το εφαρμοστέο στο τρίτο κράτος δίκαιο και από τις ισχύουσες μεταξύ του κράτους αυτού και του κράτους στο οποίο διεξάγεται η διαδικασία Συνθήκες.

25 — Κατά τον χρόνο ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας, βλ. σημεία 64 επ. κατωτέρω.

41. Ωστόσο, η επιλογή αυτή εισάγει επίσης και έναν παράγοντα περιπλοκής, καθώς επιτρέπει την υπαγωγή του ίδιου οφειλέτη σε περισσότερες παράλληλες διαδικασίες. Είναι αλήθεια ότι, στο πλαίσιο του κανονισμού, οι δευτερεύουσες διαδικασίες υπόκεινται σε πολλαπλούς περιορισμούς, τόσο από διαδικαστική όσο και από ουσιαστική άποψη. Προϋποθέτουν, καταρχήν, την έναρξη κύριας διαδικασίας στην οποία θα προστεθούν [26], μπορούν να είναι μόνο διαδικασίες εκκαθαρίσεως (άρθρο 3, παράγραφος 3, του κανονισμού) και τα αποτελέσματά τους περιορίζονται στα στοιχεία του ενεργητικού του οφειλέτη τα οποία βρίσκονται στο κράτος όπου κινήθηκαν οι διαδικασίες αυτές (άρθρα 3, παράγραφος 2, και 27 του κανονισμού). Παρά ταύτα, η ύπαρξη ταυτόχρονων διαδικασιών ενδέχεται να είναι αναποτελεσματική αν δεν υπάρχουν κανόνες για την αντιμετώπιση των δυσχερειών που μπορεί να προκαλέσει η ανωτέρω κατάσταση.

42. Προς τούτο, ο κανονισμός θέτει *ελάχιστους κανόνες συντονισμού* οι οποίοι σκοπούν να προωθήσουν την αρμονική διεξαγωγή των διαδικασιών, ευνοώντας έτσι την αποτελεσματική διαχείριση και εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας. Οι κανόνες αυτοί προβλέπουν, μεταξύ άλλων, *αμοιβαίο καθήκον ενημερώσεως και συνεργασίας* μεταξύ των συνδίκων των διαφόρων διαδικασιών [27] και καθιερώνουν μηχανισμούς προς εξασφάλιση της ίσης μεταχειρίσεως των πιστωτών [28] καθώς και για τον προσδιορισμό της τύχης του τυχόν υπολοίπου ενεργητικού που προκύπτει στο πλαίσιο δευτερεύουσας διαδικασίας [29]. Η στενή συνεργασία ενόψει της αποτελεσματικότερης διαχειρίσεως των παράλληλων διαδικασιών αφερεγγυότητας συνιστά, εξάλλου, έναν εκ των πρωταρχικών σκοπών της προτάσεως τροποποιήσεως του κανονισμού την οποία υπέβαλε η Επιτροπή [30].

43. Οι σχέσεις μεταξύ της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας διαρθρώνονται επομένως στη βάση μιας *επιταγής συντονισμού*, η οποία επιδιώκει να εγγυηθεί την πραγματοποίηση των πρωταρχικών σκοπών αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας ακόμα και επί πλειόνων διαδικασιών. Στο πλαίσιο αυτό, ο κανονισμός αναγνωρίζει *δεσπόζοντα* ρόλο στην κύρια διαδικασία, στον σύνδικο της οποίας απονέμονται πλείονες δυνατότητες ασκήσεως επιρροής επί της ή των εν εξελίξει δευτερευουσών διαδικασιών, προτείνοντας για παράδειγμα σχέδιο εξυγιάνσεως ή πτωχευτικό συμβιβασμό ή ζητώντας την αναστολή της εκκαθαρίσεως της πτωχευτικής περιουσίας στη δευτερεύουσα διαδικασία [31].

44. Υπό την επιφύλαξη του σεβασμού του ως άνω ρόλου της κύριας διαδικασίας και της υποχρεώσεως συντονισμού, ο κανονισμός αναγνωρίζει στη δευτερεύουσα διαδικασία, αν όχι αληθινή αυτονομία, τουλάχιστον μια δική της σφαίρα. Η δευτερεύουσα διαδικασία έχει εμβέλεια διακριτή από εκείνη της κύριας διαδικασίας, αποσκοπεί στην προστασία ειδικών συμφερόντων και απολαύει καθεστώτος ανάλογου, από διάφορες απόψεις, με εκείνο που έχει εφαρμογή στην κύρια διαδικασία. Έτσι, όπως και η απόφαση ενάρξεως διαδικασίας με βάση το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού, η απόφαση ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας αναγνωρίζεται αυτομάτως σε όλα τα κράτη μέλη, δυνάμει του άρθρου 16 του κανονισμού, και, κατά το άρθρο 17, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, τα

26 — Η έναρξη τοπικής διαδικασίας πριν από την έναρξη κύριας διαδικασίας επιτρέπεται σε ελάχιστες περιπτώσεις, βλ. αιτιολογική σκέψη 17 και άρθρο 3, παράγραφος 4, του κανονισμού.

27 — Βλ. αιτιολογική σκέψη 20 και άρθρο 31, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού.

28 — Βλ. άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού.

29 — Βλ. άρθρο 35 του κανονισμού.

30 — Μεταξύ άλλων, με τους νέους κανόνες αποφεύγεται η έναρξη δευτερευουσών διαδικασιών που δεν είναι απαραίτητες για την προστασία των συμφερόντων των τοπικών πιστωτών, οσάκις ο σύνδικος της κύριας διαδικασίας, μέσω συμβατικών συμφωνιών, εγγυάται στους τοπικούς πιστωτές την αντιμετώπιση της οποίας αυτοί θα ετύγχαναν αν είχε κινηθεί δευτερεύουσα διαδικασία (βλ. το νέο άρθρο 29α, παράγραφος 2, στο οποίο αναφέρεται το σημείο 34 της προτάσεως τροποποιήσεως του κανονισμού). Προβλέπεται επίσης η κατάργηση της προϋποθέσεως που επιβάλλει να έχουν αποκλειστικώς σκοπό εκκαθαρίσεως οι δευτερεύουσες διαδικασίες, προκειμένου να καταστεί εφικτός ο συντονισμός τους με κύριες διαδικασίες που αποσκοπούν στην εξυγίανση της επιχειρήσεως (βλ. το σημείο 22 της προτάσεως τροποποιήσεως του κανονισμού, το οποίο τροποποιεί το άρθρο 3, παράγραφος 3, του τελευταίου), καθώς και η επέκταση των επιταγών συνεργασίας και στα αρμόδια δικαστήρια (βλ. το νέο άρθρο 31α, στο οποίο αναφέρεται το σημείο 36 της προτάσεως τροποποιήσεως του κανονισμού).

31 — Βλ. αιτιολογική σκέψη 20 και άρθρα 31, παράγραφος 3, 33 και 34, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού. Εξάλλου, οι εξουσίες αυτές ενισχύονται μεταγενέστερα στην υποβληθείσα από την Επιτροπή πρόταση τροποποιήσεως του κανονισμού περί αφερεγγυότητας, η οποία προβλέπει τη δυνατότητα του συνδίκου της κύριας διαδικασίας να εναντιωθεί στην έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας (βλ. το νέο άρθρο 29α, παράγραφος 2, για το οποίο γίνεται λόγος στο σημείο 34 της προτάσεως τροποποιήσεως του κανονισμού).

αποτελέσματά της δεν μπορούν να αμφισβητηθούν στα άλλα κράτη μέλη. Ομοίως, βάσει του άρθρου 25, παράγραφος 1, του κανονισμού, οι αποφάσεις που εκδίδονται από το δικαστήριο ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας για τη διεξαγωγή και την περάτωση της διαδικασίας αυτής ή οι αποφάσεις που απορρέουν άμεσα ή συνδέονται στενά με τη διαδικασία αυτή, ή, ακόμα, ο πτωχευτικός συμβιβασμός που εγκρίνεται από το ως άνω δικαστήριο, αναγνωρίζονται επίσης άνευ ετέρου. Κατά τα άρθρα 4 και 28 του κανονισμού και, όπως και η διαδικασία βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, η δευτερεύουσα διαδικασία διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο κινήθηκε. Τέλος, βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 2, του κανονισμού, οι σύνδικοι της δευτερεύουσας διαδικασίας δικαιούνται να ασκούν αυτόνομα αγωγές για τη διεκδίκηση περιουσιακών στοιχείων που υπάγονται στη διαδικασία αυτή και μεταφέρθηκαν στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, καθώς επίσης και αγωγές πτωχευτικής ανακλήσεως προς όφελος των πιστωτών.

45. Επιπλέον, από την επιλογή του κοινοτικού νομοθέτη να επιτρέψει την έναρξη διαδικασιών παράλληλων με την κύρια διαδικασία, καθώς και από τους δικαιολογητικούς της επιλογής αυτής λόγους, οι οποίοι εκτίθενται στο προοίμιο του κανονισμού, προκύπτει ότι η τυχόν έναρξη τέτοιων διαδικασιών οδηγεί σε *περιορισμό των αποτελεσμάτων της κύριας διαδικασίας*. Το ίδιο ισχύει και για τις εξουσίες των συνδίκων της κύριας διαδικασίας, όπως άλλωστε προκύπτει σαφώς από το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού, κατά το οποίο «ο σύνδικος ο οριζόμενος από δικαστήριο αρμόδιο βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, δικαιούται να ασκεί εντός άλλου κράτους μέλους όλες τις εξουσίες που του απονέμει το δίκαιο του κράτους ενάρξεως, *εφόσον δεν έχει κηρυχθεί σ' αυτό η έναρξη άλλης διαδικασίας αφερεγγυότητας* ή δεν έχει ληφθεί άλλο αντίθετο ασφαλιστικό μέτρο λόγω υποβολής αιτήσεως ενάρξεως διαδικασίας αφερεγγυότητας στο εν λόγω άλλο κράτος» [32].

γ) Καθορισμός του δικαστηρίου που έχει δικαιοδοσία για τον προσδιορισμό της εμβέλειας των αποτελεσμάτων της δευτερεύουσας διαδικασίας

46. Υπό το πρίσμα των σκέψεων των στοιχείων α) και β) ανωτέρω πρέπει να δοθεί η απάντηση στο πρώτο σκέλος του προδικαστικού ερωτήματος που υποβλήθηκε από το tribunal de commerce de Versailles, με το οποίο επιδιώκεται κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το εν λόγω tribunal, ως δικαστήριο που κίνησε δευτερεύουσα διαδικασία βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού περί αφερεγγυότητας κατά της NNSA έχει επίσης δικαιοδοσία, με βάση τον ίδιο κανονισμό, να προσδιορίσει και την εμβέλεια των αποτελεσμάτων της διαδικασίας αυτής. Κατά τη γνώμη μου, τόσο από την βάσει του κανονισμού διάρθρωση μεταξύ της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας όσο και από τους σκοπούς που απονέμονται από τον κανονισμό αυτό στη δευτερεύουσα διαδικασία, καθώς και, γενικότερα, από τους επιδιωκόμενους από τον κανονισμό σκοπούς, προκύπτει ότι πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση στο ερώτημα αυτό.

47. Κατά πρώτον, όπως τόνισα ανωτέρω, παρά τη γενική φύση και τον δεσπόζοντα ρόλο που αναγνωρίζονται στην κύρια διαδικασία καθώς και τον δευτερεύοντα χαρακτήρα που ανατίθεται στη δευτερεύουσα διαδικασία, η δευτερεύουσα διαδικασία διατηρεί, στο πλαίσιο του κανονισμού, μια δική της σφαίρα, απαραίτητη για την επιδίωξη των σκοπών που της αναλογούν και για τη λειτουργία της, η οποία της ανατίθεται στο πλαίσιο του κανονισμού, ως περιορισμού στην εφαρμογή της αρχής της ενότητας της διαδικασίας αφερεγγυότητας [33]. Κατά την άποψή μου, δεν θα ήταν συμβατό προς το ανωτέρω πλαίσιο να κριθεί ότι το δικαστήριο που έχει δικαιοδοσία για την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας δεν έχει δικαιοδοσία να προσδιορίσει, με βάση τις διατάξεις του κανονισμού, την εμβέλεια των αποτελεσμάτων της διαδικασίας αυτής.

32 — Η υπογράμμιση δική μου.

33 — Βλ., συναφώς, απόφαση MG Probud Gdynia (C-444/07, EU:C:2010:24, σκέψη 24). Βλ. επίσης την έκθεση Heidelberg-Luxembourg-Vienna, σ. 111.

48. Κατά δεύτερον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά τα άρθρα 3, παράγραφος 2, και 27 του κανονισμού, τα αποτελέσματα της δευτερεύουσας διαδικασίας περιορίζονται στα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη τα οποία βρίσκονται στο κράτος μέλος ενάρξεως της διαδικασίας. Όπως υπογραμμίζει στις γραπτές παρατηρήσεις του ο C. Rogeau, το δικαστήριο κράτους μέλους το οποίο επιλαμβάνεται αιτήσεως για την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας υποχρεούται, προκειμένου να εξακριβώσει την πλήρωση των προϋποθέσεων της κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού δικαιοδοσίας του, να εκτιμήσει αν τα στοιχεία του ενεργητικού του οφειλέτη τα οποία βρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος επιτρέπουν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι αυτός έχει εκεί «εγκατάσταση» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο η′, του κανονισμού[34]. Έπεται ότι, ήδη πριν από την έναρξη της δευτερεύουσας διαδικασίας, το εν λόγω δικαστήριο υποχρεούται να εντοπίσει στην επικράτεια του οικείου κράτους μέλους τουλάχιστον ένα μέρος των ως άνω στοιχείων του ενεργητικού, στα οποία θεωρείται ότι εκτείνονται τα αποτελέσματα της διαδικασίας αυτής.

49. Κατά τρίτον, ο εν λόγω εντοπισμός των στοιχείων της περιουσίας του οφειλέτη τα οποία βρίσκονται στην επικράτεια του κράτους μέλους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας είναι ουσιώδης όχι μόνον προκειμένου να εξακριβωθεί η πλήρωση των προϋποθέσεων για την έναρξη της διαδικασίας αυτής, να οριοθετηθούν τα αποτελέσματά της καθώς και να καθοριστεί το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του δικαίου του συγκεκριμένου κράτους μέλους, αλλά και προκειμένου να καταστεί δυνατή η διεξαγωγή της δευτερεύουσας διαδικασίας, η οποία θεωρείται ότι είναι διαδικασία εκκαθαρίσεως. Έπεται ότι, όπως ορθώς υποστηρίζει, κατά τη γνώμη μου, ο C. Rogeau, αγωγή όπως αυτή της κύριας δίκης, με την οποία επιδιώκεται να κηρυχθεί ότι ορισμένα στοιχεία του ενεργητικού του οφειλέτη, καθώς και το προϊόν της εκκαθαρίσεώς τους, υπάγονται στα αποτελέσματα της δευτερεύουσας διαδικασίας, απορρέει άμεσα και συνδέεται στενά με τη διαδικασία αυτή, κατά την έννοια της νομολογίας Seagon (EU:C:2009:83), όπως αυτή ερμηνεύτηκε στο σημείο 32 ανωτέρω, και συνεπώς ανήκει στην αρμοδιότητα του δικαστηρίου ενάρξεως της διαδικασίας αυτής.

50. Κατά τέταρτον, οι σκοποί αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και ταχύτητας των διαδικασιών αφερεγγυότητας, οι οποίοι δικαιολόγησαν την έκδοση του κανονισμού, δεν θα μπορούσαν να διασφαλιστούν καταλλήλως αν επιβαλλόταν στο δικαστήριο του κράτους ενάρξεως δευτερεύουσας διαδικασίας, όταν επιλαμβάνεται αγωγής με αντικείμενο τον προσδιορισμό της εμβέλειας των αποτελεσμάτων της διαδικασίας αυτής, να κηρύξει εαυτό στερούμενο δικαιοδοσίας υπέρ του δικαστηρίου του κράτους ενάρξεως της κύριας διαδικασίας και να αναστείλει τη διαδικασία εν αναμονή της αποφάσεως του τελευταίου αυτού δικαστηρίου.

51. Τα ανωτέρω στοιχεία συνηγορούν, κατά τη γνώμη μου, υπέρ της αναγνωρίσεως της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του κράτους μέλους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας προς εκδίκαση αγωγής με αντικείμενο τον προσδιορισμό της εμβέλειας των αποτελεσμάτων της διαδικασίας αυτής. Αντιθέτως, δεν βρίσκω πειστικά τα περί του αντιθέτου επιχειρήματα που προβλήθηκαν από τους κοινούς συνδίκους και από το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας περί αποκλειστικής δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του κράτους μέλους ενάρξεως της κύριας διαδικασίας. Τα επιχειρήματα αυτά θεμελιώνονται κατ' ουσίαν στην υπεροχή της κύριας διαδικασίας και στην οικουμενική της εμβέλεια.

52. Είναι βεβαίως αληθές, όπως υπενθύμισα στο σημείο 43 ανωτέρω, ότι ο κανονισμός αναγνωρίζει «δεσπόζοντα ρόλο» στην κύρια διαδικασία. Ωστόσο, η υπεροχή αυτή, η οποία αποσκοπεί κατ' ουσίαν στη διασφάλιση του βέλτιστου συντονισμού της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας διά της ιεραρχήσεώς τους, δεν έχει ως συνέπεια την αποστέρηση της δευτερεύουσας διαδικασίας από τις εξουσίες των δικαστικών οργάνων, ιδίως όταν δεν πρόκειται για την έκδοση αποφάσεων σχετικά με

34 — Το άρθρο 2, στοιχείο η′, του κανονισμού ορίζει την έννοια της «εγκαταστάσεως» ως κάθε τόπο όπου ο οφειλέτης ασκεί οιαδήποτε μη προσωρινή οικονομική δραστηριότητα, στην οποία χρησιμοποιεί τον ανθρώπινο παράγοντα αλλά και περιουσιακά στοιχεία. Κατά το Δικαστήριο, η εγκατάσταση αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι «απαιτείται η ύπαρξη μιας δομής που να έχει ορισμένη τουλάχιστον οργάνωση και ορισμένη σταθερότητα και να αποσκοπεί στην άσκηση οικονομικής δραστηριότητας» (βλ. απόφαση Interedil, C-396/09, EU:C:2011:671).

τη διεξαγωγή των πράξεων ρευστοποιήσεως και ικανοποιήσεως των πιστωτών ή σχετικά με τους όρους περατώσεως της εν λόγω διαδικασίας, αλλά για την οριοθέτηση των αποτελεσμάτων της διαδικασίας αυτής. Ομοίως, δεν νομίζω ότι ο γενικός χαρακτήρας που αναγνωρίζεται στην κύρια διαδικασία δύναται να αποτελέσει αποφασιστικό επιχείρημα για τη διεκδίκηση, από τα δικαστήρια της διαδικασίας αυτής, της αποκλειστικής δικαιοδοσίας προσδιορισμού της εκτάσεως των αποτελεσμάτων άλλης διαδικασίας, ακόμα κι αν αυτή είναι τοπική και δευτερεύουσα, η έναρξη της οποίας έχει ακριβώς ως αποτέλεσμα ένα μέρος των στοιχείων του ενεργητικού του οφειλέτη να μην υπάγεται αποκλειστικώς στην κύρια διαδικασία και στο εφαρμοστέο σε αυτήν δίκαιο.

53. Τέλος, πρέπει να τονιστεί, αφενός, ότι ο κανονισμός προβλέπει ρητώς όχι μόνον το κριτήριο κατανομής των στοιχείων του ενεργητικού του οφειλέτη μεταξύ της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας, ήτοι τον τόπο όπου αυτά βρίσκονται, αλλά, όπως θα δούμε διεξοδικότερα στη συνέχεια, και ουσιαστικές διατάξεις προς καθοδήγηση των αρμόδιων δικαστηρίων κατά την εφαρμογή του κριτηρίου αυτού. Αφετέρου, όπως βεβαίωσε το Δικαστήριο στην απόφαση Bank Handlowy και Adamiak (C-116/11, EU:C:2012:739), το δικαστήριο που έχει δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού υπόκειται, για κάθε απόφαση που εκδίδει —και συνεπώς ακόμα κι όταν αποφαίνεται σχετικά με την έκταση των αποτελεσμάτων της δευτερεύουσας διαδικασίας—, στην υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας, η οποία συνεπάγεται τη συνεκτίμηση τόσο των σκοπών της κύριας διαδικασίας όσο και της εν γένει οικονομίας του κανονισμού, η οποία στηρίζεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, στην επιταγή συντονισμού της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας, στον σκοπό αποτελεσματικής και αποδοτικής λειτουργίας των διασυνοριακών διαδικασιών αφερεγγυότητας καθώς και στην υπεροχή της κύριας διαδικασίας[35]. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο κίνδυνος εκδόσεως αποφάσεως σε βάρος των συμφερόντων της κύριας διαδικασίας από το εν λόγω δικαστήριο είναι περιορισμένος.

54. Για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω, φρονώ ότι ένα δικαστήριο που έχει δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού για την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας έχει επίσης δικαιοδοσία να προσδιορίσει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη επί των οποίων παράγει αποτελέσματα η διαδικασία αυτή.

δ) Αποκλειστική ή συντρέχουσα δικαιοδοσία;

55. Το αιτούν δικαστήριο ρωτά το Δικαστήριο, σε περίπτωση που αναγνωριστεί η δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας, αν η δικαιοδοσία αυτή είναι αποκλειστική ή «εναλλακτική» προς εκείνη των δικαστηρίων του κράτους μέλους ενάρξεως της κύριας διαδικασίας.

56. Συναφώς, υπενθυμίζω ότι από τις διατάξεις του κανονισμού προκύπτει ότι η έναρξη, στο κράτος μέλος όπου έχει εγκατάσταση ο οφειλέτης, δευτερεύουσας διαδικασίας έχει ως συνέπεια την υπαγωγή των στοιχείων του ενεργητικού του οφειλέτη τα οποία βρίσκονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος σε νομικό καθεστώς διαφορετικό από εκείνο που εφαρμόζεται στην κύρια διαδικασία. Παρά το ότι η κύρια διαδικασία υπερέχει της δευτερεύουσας διαδικασίας, τους αναγκαστικούς κανόνες συντονισμού μεταξύ των δύο διαδικασιών και τις υποχρεώσεις συνεργασίας στις οποίες υπόκεινται τα όργανα των διαδικασιών αυτών, τα ως άνω στοιχεία του ενεργητικού δεν υπάγονται, εν τοις πράγμασι, αποκλειστικώς στην κύρια διαδικασία και στο εφαρμοστέο σε αυτήν δίκαιο.

35 — Σκέψη 62. Βλ. επίσης τις προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Bank Handlowy και Adamiak (C-116/11, ECLI:EU:C:2012:308, σημείο 66).

57. Κατά συνέπεια, η απόφαση η οποία εκδίδεται από το δικαστήριο του κράτους μέλους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία επί των οποίων παράγει αποτελέσματα η διαδικασία αυτή κρίνει έμμεσα αλλά αναπόφευκτα την εμβέλεια των αποτελεσμάτων της κύριας διαδικασίας. Εντούτοις, για λόγους αντίστοιχους προς τους ανωτέρω εκτεθέντες, πρέπει να αναγνωριστεί ότι το δικαστήριο του κράτους μέλους ενάρξεως της κύριας διαδικασίας έχει επίσης δικαιοδοσία και για τον προσδιορισμό της εμβέλειας των αποτελεσμάτων της διαδικασίας αυτής, όπως και το δικαστήριο του κράτους μέλους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας.

58. Συνεπώς, τυχόν διαφορές σχετικά με την υπαγωγή ενός στοιχείου της περιουσίας του οφειλέτη στη μία ή στην άλλη διαδικασία μπορούν να αχθούν εναλλακτικώς ενώπιον του ενός ή του άλλου δικαστηρίου. Η δικαιοδοσία των δικαστηρίων αυτών προς εκδίκαση τέτοιων διαφορών είναι επομένως συντρέχουσα.

59. Οι κοινοί σύνδικοι επικρίνουν τη λύση αυτή, ισχυριζόμενοι ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο κανονισμός αντιτίθεται στον πολλαπλασιασμό των εχόντων συντρέχουσα δικαιοδοσία δικαστηρίων. Επικαλούνται ιδιαιτέρως την απόφαση Rastelli Davide e C. (C-191/10, EU:C:2011:838) [36]. Συναφώς, περιορίζομαι να υπογραμμίσω ότι, στην απόφαση αυτή, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η αποδοχή της επεκτάσεως κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας σε άλλη νομική οντότητα από εκείνη κατά της οποίας κινήθηκε η διαδικασία αυτή, εξαιτίας και μόνον της συγχύσεως των περιουσιών και χωρίς εξέταση του τόπου στον οποίο βρίσκεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων της εν λόγω οντότητας, θα συνιστούσε καταστρατήγηση του συστήματος που εγκαθιδρύει ο κανονισμός, καθώς θα επέτρεπε σε δικαστήριο που δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία για την έναρξη κύριας διαδικασίας με βάση το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού να εκδώσει απόφαση που παράγει έναντι μιας νομικής οντότητας τα ίδια αποτελέσματα με την απόφαση ενάρξεως τέτοιας διαδικασίας. Ωστόσο, η υπό κρίση υπόθεση δεν αφορά τη δημιουργία ενός τρίτου κριτηρίου δικαιοδοσίας σε σχέση με εκείνα τα οποία καθιερώνονται στο άρθρο 3 του κανονισμού, αλλά μόνον την αποδοχή της συντρέχουσας δικαιοδοσίας των δικαστηρίων που καθορίζονται με βάση τα κριτήρια αυτά προς εκδίκαση ορισμένων αγωγών.

60. Επί δικαστηρίων με συντρέχουσα δικαιοδοσία υπάρχει κίνδυνος εκδόσεως ασύμβατων μεταξύ τους αποφάσεων. Ο κίνδυνος αυτός θα μπορούσε, όπως προτείνει η Επιτροπή, να αντιμετωπιστεί με την εφαρμογή ενός κανόνα αντίστοιχου προς εκείνον που προβλέπεται στο άρθρο 27 του κανονισμού 44/2001, το οποίο, σε περίπτωση εκκρεμοδικίας, απονέμει διεθνή δικαιοδοσία στο πρώτο επιληφθέν δικαστήριο. Ωστόσο, φρονώ ότι το Δικαστήριο δεν δύναται να προσθέσει στο σύστημα του κανονισμού έναν τέτοιο κανόνα διά της νομολογιακής οδού [37]. Η προσθήκη αυτή, ευκταία χωρίς αμφιβολία αν γίνει δεκτή η λύση την οποία προτείνω, απόκειται αποκλειστικώς στον νομοθέτη της Ένωσης. Κατά συνέπεια, υπό την παρούσα κατάσταση του δικαίου, μόνον ο μηχανισμός σχεδόν αυτόματης αναγνωρίσεως, ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού, επιτρέπει, σε περίπτωση συντρέχουσας δικαιοδοσίας, την αποσόβηση του κινδύνου εκδόσεως ασύμβατων μεταξύ τους αποφάσεων.

36 — Στη σκέψη 28 της αποφάσεως αυτής, την οποία επικαλούνται οι κοινοί σύνδικοι, το Δικαστήριο προειδοποίησε για τον «κίνδυνο θετικών συγκρούσεων δικαιοδοσίας μεταξύ δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών, στην αποτροπή των οποίων απέβλεπε ακριβώς ο κανονισμός προκειμένου να εξασφαλισθεί ενιαία μεταχείριση στις διαδικασίες αφερεγγυότητας στο εσωτερικό της Ένωσης».

37 — Μολονότι είναι αληθές ότι, στην απόφαση Staubitz-Schreiber (C-1/04, EU:C:2006:39), το Δικαστήριο αναγνώρισε, ελλείψει ρητής διατάξεως του κανονισμού, ότι σε περίπτωση μεταφοράς του κέντρου των κυρίων συμφερόντων του οφειλέτη σε άλλο κράτος μέλος μετά την κατάθεση της αιτήσεως για την έναρξη της διαδικασίας αυτής, η διεθνής δικαιοδοσία για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας διατηρείται από το *πρώτο επιληφθέν δικαστήριο*, τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως ήσαν πολύ διαφορετικά και το Δικαστήριο χρειάστηκε να κρίνει τη νομιμότητα μιας ενδεχόμενης μεταφοράς δικαιοδοσίας και όχι να επιλύσει μια θετική σύγκρουση δικαιοδοσίας.

ε) Προτάσεις επί του πρώτου σκέλους του προδικαστικού ερωτήματος

61. Με βάση το σύνολο των παραπάνω σκέψεων, εκτιμώ ότι πρέπει να δοθεί στο tribunal de commerce de Versailles η απάντηση ότι το δικαστήριο που έχει δικαιοδοσία με βάση το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού για την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας έχει επίσης δικαιοδοσία να προσδιορίσει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη επί των οποίων παράγει αποτελέσματα η διαδικασία αυτή. Αγωγή με αντικείμενο να προσδιοριστεί αν ένα ή περισσότερα στοιχεία της περιουσίας του οφειλέτη υπάγονται στην κύρια ή στη δευτερεύουσα διαδικασία μπορεί να αχθεί εναλλακτικώς ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους ενάρξεως της κύριας διαδικασίας ή ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας.

Επί του δεύτερου σκέλους του προδικαστικού ερωτήματος: το εφαρμοστέο δίκαιο

62. Με το δεύτερο σκέλος του προδικαστικού του ερωτήματος, το tribunal de commerce de Versailles ζητεί από το Δικαστήριο, σε περίπτωση που γίνει δεκτή η δικαιοδοσία του κράτους μέλους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας προς προσδιορισμό της εμβέλειας των αποτελεσμάτων της διαδικασίας αυτής, να διευκρινιστεί ποιο είναι το εφαρμοστέο για τον προσδιορισμό αυτό δίκαιο.

63. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού, εφαρμοστέο στη διαδικασία αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά της δίκαιο είναι το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο κινήθηκε η διαδικασία και, επομένως, το δίκαιο αυτό εξαρτάται από τον προσδιορισμό του δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία για την έναρξη της διαδικασίας αυτής κατά το άρθρο 3 του κανονισμού[38]. Τη λύση αυτή επιβεβαιώνει ρητώς το άρθρο 28 του κανονισμού, κατά το οποίο «τη δευτερεύουσα διαδικασία διέπει το δίκαιο του κράτους μέλους όπου άρχισε η δευτερεύουσα διαδικασία, εκτός αν άλλως ορίζει ο κανονισμός [αυτός]».

64. Εντούτοις, ο κανονισμός θέτει ορισμένους ενιαίους κανόνες ουσιαστικού δικαίου που έχουν εφαρμογή κατά παρέκκλιση από το εθνικό δίκαιο που ορίζεται ως εφαρμοστέο.

65. Συνεπώς, όσον αφορά την υπό κρίση περίπτωση, πρέπει να υπομνησθεί καταρχάς ότι ο κανονισμός καθιερώνει, στα άρθρα του 3, παράγραφος 2, και 27, ειδικό κριτήριο κατανομής των στοιχείων του ενεργητικού του οφειλέτη μεταξύ της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας το οποίο βασίζεται στον τόπο όπου βρίσκονται τα στοιχεία αυτά και από το οποίο δεν χωρεί παρέκκλιση ούτε βάσει των διατάξεων του εθνικού δικαίου ούτε βάσει συμφωνίας των οργάνων των δύο διαδικασιών. Κατ' εφαρμογή του κριτηρίου αυτού, τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη τα οποία βρίσκονται στο κράτος μέλος ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας υπάγονται στη διαδικασία αυτή και, κατά συνέπεια, *το προϊόν της πωλήσεως των στοιχείων αυτών πρέπει επίσης να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία*. Αντιθέτως, πάντοτε κατ' εφαρμογή του ίδιου κριτηρίου, τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη τα οποία βρίσκονται σε τρίτο κράτος *δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να υπαχθούν σε δευτερεύουσα διαδικασία*, για τον απλό λόγο ότι δεν βρίσκονται στο κράτος μέλος στο οποίο κινήθηκε η διαδικασία αυτή. Τα περιουσιακά αυτά στοιχεία υπάγονται συνεπώς αναγκαστικά στην κύρια διαδικασία, η οποία έχει οικουμενική εμβέλεια. Όπως είχα ήδη την ευκαιρία να τονίσω στο σημείο 37 ανωτέρω, οποιαδήποτε ερμηνεία ερειδόμενη στο εθνικό δίκαιο η οποία θα επέκτεινε τα αποτελέσματα δευτερεύουσας διαδικασίας σε περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη που βρίσκονται σε τρίτο κράτος δεν θα ήταν συμβατή με τον κανονισμό.

66. Στη συνέχεια, από τις διατάξεις του κανονισμού είναι δυνατόν να συναχθεί κανόνας, επί του οποίου συμφωνούν όλοι οι παρεμβαίνοντες που υπέβαλαν παρατηρήσεις στην παρούσα δίκη, κατά τον οποίο ημερομηνία αναφοράς προκειμένου να εκτιμηθεί αν ένα περιουσιακό στοιχείο βρίσκεται ή όχι στο κράτος μέλος ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας είναι εκείνη κατά την οποία αρχίζει

38 — Βλ., συναφώς, αποφάσεις Eurofood IFSC (C-341/04, EU:C:2006:281, σκέψη 33), MG Probud Gdynia (EU:C:2010:24, σκέψη 25) και Rastelli Davide e C. (EU:C:2011:838, σκέψη 16).

να παράγει έννομα αποτελέσματα η απόφαση ενάρξεως της διαδικασίας αυτής. Το συμπέρασμα αυτό απορρέει ιδίως από τον συνδυασμό των άρθρων 2, στοιχείο στ΄[39], και 18, παράγραφος 2, του κανονισμού[40]. Επομένως, οποιαδήποτε μεταφορά στοιχείων του ενεργητικού του οφειλέτη εκτός της επικράτειας του κράτους μέλους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας μετά από την ανωτέρω ημερομηνία, ακόμα και όταν η εν λόγω μεταφορά δεν αφορά το περιουσιακό στοιχείο καθεαυτό αλλά το προϊόν της ρευστοποιήσεώς του, καθώς και όταν η εν λόγω μεταφορά επετράπη από τον δικαστή της οικείας διαδικασίας στο πλαίσιο συμφωνίας συντονισμού με την κύρια διαδικασία, δεν συνεπάγεται ότι τα στοιχεία αυτά του ενεργητικού, ή το προϊόν της πωλήσεώς τους, δεν υπάγονται στη δευτερεύουσα διαδικασία[41].

67. Τέλος, όπως επισήμανα προηγουμένως στο σημείο 53 ανωτέρω, ο κανονισμός περιέχει ορισμένες ουσιαστικές διατάξεις για την καθοδήγηση των αρμόδιων δικαστηρίων κατά την εφαρμογή του κριτηρίου κατανομής των στοιχείων του ενεργητικού του οφειλέτη μεταξύ της κύριας και της δευτερεύουσας διαδικασίας. Ειδικότερα, το άρθρο 2, στοιχείο ζ΄, του κανονισμού ορίζει πώς πρέπει να νοείται, για τους σκοπούς του κανονισμού αυτού, το «κράτος μέλος στο οποίο ευρίσκεται ένα περιουσιακό στοιχείο», και μάλιστα για τρεις διαφορετικές κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων, ήτοι τα πράγματα, τα πράγματα και τα δικαιώματα που ο κύριος ή ο δικαιούχος υποχρεούται να εγγράψει σε δημόσιο βιβλίο και τις απαιτήσεις. Μολονότι ενδέχεται να αποδειχτεί ανεπαρκής να καλύψει όλες τις τυπολογίες στοιχείων του ενεργητικού, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της πολυπλοκότητας ορισμένων περιουσιών[42], η διάταξη αυτή σηματοδοτεί ωστόσο τη βούληση του κοινοτικού νομοθέτη να υπαγάγει σε ομοιόμορφη ρύθμιση τον προσδιορισμό της καταστάσεως των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη. Η επιλογή αυτή, καθώς και ο μη εξαντλητικός χαρακτήρας του καταλόγου που περιλαμβάνεται στο ως άνω άρθρο 2, στοιχείο ζ΄, επιβάλλει, αναμφιβόλως, σημαντική ερμηνευτική προσπάθεια εκ μέρους του εθνικού δικαστή, στον οποίο απόκειται να εντοπίσει, με βάση την εν λόγω διάταξη, τον εφαρμοστέο σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση κανόνα.

68. Με βάση τις προηγηθείσες σκέψεις, στην προκείμενη περίπτωση, απόκειται στο tribunal de commerce de Versailles να «εντοπίσει», *κατά την ημερομηνία ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας* και *με βάση τα κριτήρια που καθιερώνονται στο άρθρο 2, στοιχείο ζ΄, του κανονισμού*, το σύνολο των εμπράγματων και μη στοιχείων του ενεργητικού της NNSA τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο εκποιήσεως, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος οικονομικής ιδιοκτησίας («equitable or beneficial ownership») το οποίο αυτή κατέχει επί της πνευματικής ιδιοκτησίας του ομίλου Nortel δυνάμει της MRDA καθώς και των δικαιωμάτων αποκλειστικής, δωρεάν και διαρκούς εκμεταλλεύσεως τα οποία αυτή κατείχε με βάση την ίδια συμφωνία[43]. Συναφώς, φρονώ ότι απόκειται καταρχάς στο αιτούν δικαστήριο να διαπιστώσει αν τα εν λόγω δικαιώματα μπορούν, με βάση την προαναφερθείσα συμφωνία, να διαχωριστούν μεταξύ τους και να θεωρηθούν ως ξεχωριστά στοιχεία του ενεργητικού.

39 — Το άρθρο 2, στοιχείο στ΄, του κανονισμού διευκρινίζει ότι, για τους σκοπούς του κανονισμού, νοείται ως «χρόνος ενάρξεως της διαδικασίας» το χρονικό σημείο κατά το οποίο αρχίζει να παράγει αποτελέσματα η περί ενάρξεως απόφαση, είτε υπόκειται σε ένδικα μέσα είτε όχι.

40 — Κατά το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού, «ο σύνδικος ο διορισθείς από δικαστήριο αρμόδιο βάσει του άρθρου 3 παράγραφος 2 δικαιούται, εντός των άλλων κρατών μελών, να επικαλείται δικαστικώς ή εξωδίκως, το γεγονός ότι, μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, κινητά περιουσιακά στοιχεία μεταφέρθηκαν από το κράτος έναρξης στο συγκεκριμένο άλλο κράτος μέλος».

41 — Επισημαίνω ότι, κατά την πρόταση τροποποιήσεως του κανονισμού, οποιαδήποτε μεταφορά στοιχείων του ενεργητικού τα οποία βρίσκονται σε κράτος μέλος όπου έχει εγκατάσταση ο οφειλέτης θα απαγορεύεται στον σύνδικο ακόμα και πριν από την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας, προκειμένου να διασφαλίζεται αποτελεσματική προστασία των τοπικών συμφερόντων (βλ. το σημείο 12 της εν λόγω προτάσεως, το οποίο εισάγει στον κανονισμό την αιτιολογική σκέψη 19β).

42 — Η πρόταση τροποποιήσεως του κανονισμού προσθέτει, στο άρθρο 2, στοιχείο ζ΄ (το οποίο κατέστη άρθρο 2, στοιχείο η΄), μεταγενέστερους κανόνες όσον αφορά τον τόπο όπου βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία, αφορώντες τις ονομαστικές μετοχές εταιριών, τα χρηματοπιστωτικά μέσα η κυριότητα των οποίων αποδεικνύεται από εγγραφές σε βιβλίο και τα κατατεθειμένα σε τραπεζικό λογαριασμό μετρητά (βλ. το σημείο 21 της προτάσεως).

43 — Κατά το υποβληθέν από τους κοινούς συνδίκους κείμενο της συμφωνίας αυτής, έκαστη των εταιριών του ομίλου Nortel που ήταν μέρος της συμφωνίας δεσμευόταν να αναπτύσσει, όπως και στο παρελθόν, την R & D δραστηριότητά της και να θέτει τα αποτελέσματα στη διάθεση των άλλων μερών της συμφωνίας. Ως αντάλλαγμα, ελάμβανε ένα ποσό ανάλογο με τη συμβολή της στη δραστηριότητα R & D του ομίλου, επονομαζόμενο «επίδομα R & D», με βάση ένα μεθοδολογικό πλαίσιο προσαρτημένο στη συμφωνία. Το ποσό αυτό θεωρούνταν ως το «μέτρο του κέρδους» στο οποίο νομιμοποιούνταν έκαστο των μερών. Η συμφωνία προέβλεπε επίσης ότι, υπό την επιφύλαξη ρητής εξαιρέσεως (για παράδειγμα, τα εκ σήματος δικαιώματα), η NNL ήταν κατά νόμον δικαιούχος όλων των ενεστώτων και μελλοντικών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας του ομίλου, γεγονός βάσει του οποίου η NNL δεσμευόταν να χορηγεί σε κάθε εταιρεία μέρος της συμφωνίας αποκλειστική και δωρεάν άδεια εκμεταλλεύσεως για τη χρήση του συνόλου της πνευματικής ιδιοκτησίας του ομίλου.

69. Ακολούθως, απόκειται στο δικαστήριο αυτό να διαπιστώσει αν, κατ' εφαρμογή του καναδικού δικαίου, στο οποίο υπόκειται η MRDA, το δικαίωμα της NNSA στην καταβολή του «R & D επιδόματος» πρέπει να χαρακτηριστεί ως «εμπράγματο δικαίωμα νομής», όπως υποστηρίζει το ΣΕ της NNSA, ή ως «απαίτηση» απορρέουσα από τη συμβολή της τελευταίας στην R & D δραστηριότητα του ομίλου Nortel. Στην τελευταία περίπτωση, θα μπορούσε να έχει εφαρμογή το κριτήριο του κέντρου των κυρίων συμφερόντων του τρίτου οφειλέτη, το οποίο καθιερώνεται στο άρθρο 2, στοιχείο ζ', τρίτη περίπτωση, του κανονισμού. Συναφώς, και παρεμπιπτόντως, υπενθυμίζω ότι το γεγονός ότι *το μερίδιο του τιμήματος* που αναλογεί στην NNSA κατόπιν της εκποιήσεως των στοιχείων του ενεργητικού αυτής δύναται, από την πλευρά του, να χαρακτηριστεί ως αξίωση επί του τιμήματος έναντι του μεσεγγυούχου —ευρισκόμενη, καθεαυτή, εκτός της επικράτειας της Ένωσης— δεν ασκεί επιρροή σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι, κατά την ημερομηνία κατά την οποία άρχισε να παράγει αποτελέσματα η απόφαση ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας, τα εν λόγω στοιχεία του ενεργητικού βρίσκονταν στη γαλλική επικράτεια. Πράγματι, όπως ήδη παρατήρησα στο σημείο 66 ανωτέρω, οι λεπτομέρειες της εκποιήσεως ενός στοιχείου του ενεργητικού δεν έχουν ως συνέπεια να αποδοθεί το στοιχείο αυτό στην κύρια διαδικασία μολονότι υπαγόταν αρχικώς στη δευτερεύουσα διαδικασία, ούτε το αντίστροφο.

70. Αν, όπως πιστεύω, το δικαίωμα της «beneficial ownership» που απορρέει από το σύστημα που καθιερώθηκε από την MRDA δεν μπορεί να εξομοιωθεί με απλή αξίωση, πρέπει να εξακριβωθεί αν αυτό μπορεί να συγκαταλεχθεί σε κάποια από τις δύο κατηγορίες που προβλέπονται στην πρώτη και τη δεύτερη περίπτωση του άρθρου 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού. Συναφώς, δεν με πείθει η άποψη των κοινών συνδίκων ότι το εν λόγω δικαίωμα καλύπτεται από τη δεύτερη περίπτωση διότι αφορά δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που αποτελούν αντικείμενο δημόσιας εγγραφής. Ειδικότερα, ούτε η «beneficial ownership» από την οποία γεννάται, στο πλαίσιο της MRDA, δικαίωμα στο «επίδομα R & D», ούτε εξάλλου τα δικαιώματα χρήσεως της πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας του ομίλου Nortel που απορρέουν από τις άδειες αποκλειστικής εκμεταλλεύσεως που χορηγούνταν από την NNL στο πλαίσιο της ίδιας συμφωνίας μπορούν να χαρακτηριστούν ως «δικαίωμα που ο […] δικαιούχος υποχρεούται να εγγράψει σε δημόσιο βιβλίο» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο ζ', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού. Το γεγονός και μόνον ότι τα προαναφερθέντα δικαιώματα «συνδέονται» με δικαιώματα βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας, τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο δημόσιας εγγραφής (εκ μέρους της NNL και εκτός της επικράτειας της Ένωσης) δεν μεταβάλλει το ανωτέρω συμπέρασμα. Επιπλέον, δεν μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να υποστηριχθεί, όπως φαίνεται να υπονοεί το ΣΕ της NNSA, ότι τα εν λόγω δικαιώματα εμπίπτουν στην πρώτη περίπτωση του άρθρου 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού καθόσον «ενσωματώνονται» σε άδειες, καθώς οι άδειες δεν δύνανται να θεωρηθούν ως πράγματα.

71. Από το άρθρο 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού πρέπει συνεπώς να συναχθεί ένας κανόνας που να λαμβάνει υπόψη την ιδιαιτερότητα των εν λόγω στοιχείων του ενεργητικού. Φρονώ ότι από τις δύο πρώτες περιπτώσεις της διατάξεως αυτής είναι δυνατόν να συναχθεί μία γενικού χαρακτήρα ένδειξη, ήτοι το ότι τα διάφορα στοιχεία της περιουσίας ενός οφειλέτη μπορούν, καταρχήν, να υπαχθούν στη διαδικασία αφερεγγυότητας προς την οποία είναι πλησιέστερα από φυσική άποψη. Αυτό ισχύει για τα πράγματα, τα οποία υπάγονται στη διαδικασία που κινήθηκε στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκονται, καθώς και για τα πράγματα και τα δικαιώματα που υπόκεινται σε δημόσια εγγραφή, τα οποία εμπίπτουν στη διαδικασία αφερεγγυότητας που κινήθηκε στο κράτος μέλος στο οποίο τηρείται το σχετικό δημόσιο βιβλίο. Ο ίδιος κανόνας, εφαρμοζόμενος a contrario, απαντά και στο άρθρο 12 του κανονισμού, κατά το οποίο «ένα κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή κάθε ανάλογο δικαίωμα προβλεπόμενο εκ του κοινοτικού δικαίου, δύνανται να περιληφθούν μόνο σε διαδικασία του άρθρου 3 παράγραφος 1», διότι δεν δύνανται να συνδεθούν με την επικράτεια ενός μόνον κράτους μέλους, εφόσον τα αποτελέσματά τους αναπτύσσονται σε ολόκληρη την επικράτεια της Ένωσης. Στην ίδια λογική εντάσσεται επίσης και η πρόταση τροποποιήσεως του άρθρου 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού, την οποία διατύπωσε η Επιτροπή, καθώς οι νέες περιπτώσεις (σχετικά με τις ονομαστικές μετοχές

εταιριών, τα χρηματοπιστωτικά μέσα η κυριότητα των οποίων αποδεικνύεται από εγγραφές σε βιβλίο και τα κατατεθειμένα σε τραπεζικό λογαριασμό μετρητά) καθιερώνουν ομοίως κριτήρια που προκρίνουν τον σύνδεσμο του περιουσιακού στοιχείου με την επικράτεια του κράτους μέλους με το οποίο το στοιχείο αυτό διατηρεί τους εγγύτερους δεσμούς.

72. Για να επανέλθω στην περίπτωση της υποθέσεως της κύριας δίκης, είμαι της γνώμης ότι, κατ' εφαρμογήν του προαναφερθέντος κανόνα, τα δικαιώματα τα οποία απορρέουν από τη συμμετοχή του οφειλέτη στην R & D δραστηριότητα ενός ομίλου εταιριών και/ή τα οποία έχουν ως αντικείμενο την εκμετάλλευση, με βάση ένα σύστημα αποκλειστικών και δωρεάν αδειών, των αποτελεσμάτων της δραστηριότητας αυτής, στο μέτρο που δεν εμπίπτουν στη δεύτερη και την τρίτη περίπτωση του άρθρου 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού, πρέπει να θεωρηθεί ότι βρίσκονται στο κράτος μέλος όπου δραστηριοποιείται ο οφειλέτης ο οποίος συνέβαλε στην προαναφερθείσα R & D δραστηριότητα και χρησιμοποίησε τα αποτελέσματά της για την ανάπτυξή του.

73. Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, εκτιμώ ότι στο δεύτερο σκέλος του προδικαστικού ερωτήματος που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο επιληφθείς δικαστής, προκειμένου να προσδιορίσει αν ένα περιουσιακό στοιχείο του οφειλέτη υπάγεται στα αποτελέσματα της δευτερεύουσας διαδικασίας, πρέπει να διαπιστώσει αν το περιουσιακό αυτό στοιχείο βρισκόταν στο κράτος μέλος ενάρξεως της διαδικασίας αυτής κατά την ημερομηνία κατά την οποία άρχισε να παράγει αποτελέσματα η απόφαση ενάρξεως της διαδικασίας και η κατάσταση του εν λόγω περιουσιακού στοιχείου πρέπει να εκτιμηθεί με βάση τα κριτήρια που καθιερώνονται στο άρθρο 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού.

IV – **Πρόταση**

74. Υπό το πρίσμα όλων των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο tribunal de commerce de Versailles ως εξής:

Το δικαστήριο το οποίο, με βάση το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, έχει δικαιοδοσία για την έναρξη δευτερεύουσας διαδικασίας έχει επίσης δικαιοδοσία να προσδιορίσει τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη επί των οποίων παράγει αποτελέσματα η διαδικασία αυτή.

Αγωγή με αντικείμενο να προσδιοριστεί αν ένα ή περισσότερα στοιχεία της περιουσίας του οφειλέτη υπάγονται στην κύρια ή στη δευτερεύουσα διαδικασία μπορεί να αχθεί εναλλακτικώς ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους ενάρξεως της κύριας διαδικασίας ή ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους ενάρξεως της δευτερεύουσας διαδικασίας.

Ο επιληφθείς δικαστής, προκειμένου να προσδιορίσει αν περιουσιακό στοιχείο του οφειλέτη υπάγεται στα αποτελέσματα της δευτερεύουσας διαδικασίας, πρέπει να διαπιστώσει αν το περιουσιακό αυτό στοιχείο βρισκόταν στο κράτος μέλος ενάρξεως της διαδικασίας αυτής κατά την ημερομηνία κατά την οποία άρχισε να παράγει αποτελέσματα η απόφαση ενάρξεως της διαδικασίας. Η κατάσταση του εν λόγω περιουσιακού στοιχείου πρέπει να εκτιμηθεί με βάση τα κριτήρια που καθιερώνονται στο άρθρο 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού 1346/2000.